

Standardy ochrony małoletnich

Załącznik nr 1 do uchwały Zarządu Pomorskiej
Fundacji Filmowej w Gdyni z dnia...

Standardy Ochrony Małoletnich Pomorskiej Fundacji Filmowej w Gdyni

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I. PRACOWNICY.....	5
ZASADY REKRUTACJI PERSONELU	6
Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu	8
do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci	8
Oświadczenie o niekaralności dla osób mieszkających za granicą RP w ciągu ostatnich 20 lat, w których nie wydaje się informacji z rejestru karnego	9
Oświadczenie o krajach zamieszkania dla osób mieszkających poza RP w ciągu ostatnich 20 lat.	10
ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY MAŁOLETNIM A PERSONELEM, A W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE ZACHOWAŃ NIEDOZWOLONYCH WOBEC MAŁOLETNICH	11
Relacje personelu z dziećmi	11
Działania z dziećmi	12
Kontakt fizyczny z dziećmi	12
Kontakty poza godzinami pracy	13
Online	14
FORMULARZ INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO	15
OGÓLNY SCHEMAT INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA.....	16
Podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią (przemoc rówieśnicza)	16
Podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna	17
PROCEDURA SKŁADANIA ZAWIADOMIEŃ O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO ORAZ ZAWIADAMIANIA SĄDU OPIEKUŃCZEGO	18
ZASADY USTALANIA PLANU WSPARCIA MAŁOLETNIEGO PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA	19
CZĘŚĆ II. ZASADY BEZPIECZEŃSTWA.....	21
ZASADY OCHRONY WIZERUNKU I DANYCH OSOBOWYCH.....	22
Nasze wartości a ochrona wizerunku i danych	22
Dbamy o bezpieczeństwo wizerunków dzieci poprzez:	23
Rejestrowanie wizerunków dzieci do użytku Fundacji	23
Rejestrowanie wizerunków dzieci do prywatnego użytku	24
Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media	24
Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka	25
Przechowywanie zdjęć i nagrań	25
Zasady bezpiecznego korzystania z internetu i mediów elektronicznych	25
CZĘŚĆ III. WYPADKI I ZAGROŻENIA SUICYDALNE.....	27
SAMOOKALECZENIA.....	28
ZAGROŻENIE ŻYCIA PODOPIECZNEGO W KONTEKŚCIE RYZYKA POPEŁNIENIA SAMOBÓJSTWA.....	30
PRÓBY SAMOBÓJCZE LUB SAMOBÓJSTWO PODOPIECZNEGO	31

Wystąpienie u podopiecznego czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych:	31
Otrzymanie informacji, że podopieczny zamierza popełnić samobójstwo (od samego dziecka, kolegów, rodziny, osób postronnych):	32
Otrzymanie informacji, że podopieczny podjął próbę samobójczą:	32
WYPADEK PODOPIECZNEGO W BURSIE LUB PODCZAS ZAJĘĆ	33
Opis działań	34
CZĘŚĆ IV. ZAGROŻENIE DEMORALIZACJĄ.....	38
POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA LUB INNYCH CZYNÓW ŁAMIĄCYCH NORMY PRAWNE LUB SPOŁECZNE NA TERENIE BURS LUB PODCZAS PROWADZONYCH ZAJĘĆ	39
NISZCZENIE MIENIA FUNDACJI LUB OSÓB - INTERWENCJA PEDAGOGICZNA	40
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE.....	41
Cel.....	41
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	41
Podstawy uruchomienia procedury	41
CZĘŚĆ V. PRZEMOC PSYCHICZNA I FIZYCZNA	44
AGRESJA FIZYCZNA.....	45
AGRESJA WERBALNA	46
ROZMOWA Z AGRESOREM I OFIARĄ PRZEMOCY	46
Działania „na gorąco”.....	46
Skrypty do rozmów	47
PODOPIECZNY JAKO OFIARA PRZEMOCY LUB PRZESTĘPSTWA	49
Podstawa prawna	49
Postępowanie wychowawcy wobec podopiecznego, który stał się ofiarą przemocy	50
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	51
Wniosek o wgląd w sytuację rodziny	51
OZNAKI ZNĘCANIA PSYCHICZNEGO I FIZYCZNEGO U DZIECKA W RODZINIE DYSFUNKCYJNEJ	52
Wskazówki dotyczące rozmowy z dzieckiem	52
Zadania pracowników Fundacji - podejrzenie krzywdzenia dziecka	53
Symptomy charakterystyczne dla różnych form przemocy	56
CZĘŚĆ VI. CYBERZAGROŻENIA.....	59
BEZPRAWNE UŻYCIĘ CUDZEGO WIZERUNKU W SIECI ORAZ ŁAMANIA PRAWA AUTORSKIEGO	60
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	60
Identyfikacja sprawcy/sprawców	60
Działania wobec sprawców zdarzenia spośród podopiecznych Fundacji/spoza grona podopiecznych Fundacji	60
Działania wobec ofiar zdarzenia	61
Działania wobec świadków	61
UJAWNIENIE ZDARZEŃ O CHARAKTERZE CYBERPRZEMOCY.....	61

Działania wobec zdarzenia	61
Identyfikacja sprawcy/sprawców	63
Działania wobec uczestników zdarzenia	64
Obowiązki Fundacji w zakresie współpracy z policją i sądem opiekuńczym	66
DOKUMENTACJA PROCEDURY INTERWENCYJNEJ	68
NARUSZENIE PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCEJ NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM	
WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA	70
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	70
Identyfikacja sprawcy/sprawców	71
Działania wobec ofiar zdarzenia	71
Działania wobec świadków	71
Działania wobec sprawców zdarzenia ze grupy/spoza grupy	71
PROCEDURA ZAPOBIEGANIA I PRZECIWDZIAŁANIA CYBERPRZEMOCY WŚRÓD UCZNIÓW W PRZYPADKU DOSTĘPU DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH I NIELEGALNYCH.....	72
CZĘŚĆ VII. PRZEMOC SEKSUALNA, RYZYKOWNE ZACHOWANIA SEKSUALNE	74
SEKSTING W GRUPIE PODOPIECZNYCH	75
Pozyskanie informacji i przyjęcie zgłoszenia.....	75
PROSTYTUCJA	77
MOLESTOWANIE SEKSUALNE DZIECKA	78
W przypadku podejrzenia, że dziecko stało się ofiarą przemocy seksualnej	79
EKSHIBICJONIZM	80
CZĘŚĆ VIII. ZABURZENIA LĘKOWE	81
ZABURZENIA EMOCJONALNE UCZNIÓW	82
Procedura ogólna	82
Rozpoznanie zaburzeń u uczniów	83
Zaburzenia psychotyczne	87
UCZEŃ Z ZABURZENIAMI ODŻYWIANIA W TYM Z ANOREKSJĄ, BULIMIĄ	88
Zachowania, objawy mogące świadczyć o zaburzeniach odżywiania	91
Zadania w zakresie pracy z podopiecznym z zaburzeniami odżywiania i działań profilaktycznych .	92

CZĘŚĆ I. PRACOWNICY

Zasady rekrutacji personelu

1. Zweryfikuj kwalifikacje kandydata i stosunek do wartości podzielanych przez placówkę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności. Sprawdź dane (w tym dokumenty) dotyczące:
 - a. wykształcenia,
 - b. kwalifikacji zawodowych,
 - c. przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.
2. W każdym przypadku placówka musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia. Placówka powinna zatem znać:
 - a. imię (imiona) i nazwisko,
 - b. datę urodzenia,
 - c. dane kontaktowe osoby zatrudnianej.
3. Sprawdź dane kandydata w **Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym**. Rejestr dostępny jest na stronie: rps.ms.gov.pl. Aby sprawdzić osobę w rejestrze, placówka potrzebuje następujących danych kandydata/kandydatki:
 - a. imię i nazwisko,
 - b. data urodzenia,
 - c. PESEL,
 - d. nazwisko rodowe,
 - e. imię ojca,
 - f. imię matki.
4. Pozyskaj od kandydata aktualne tzn. nie starsze niż wydane miesiąc przed złożeniem **zaświadczenia o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego**.
5. Poproś kandydata/ kandydatkę o złożenie **oświadczenia o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych**.
6. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinna przedłożyć Ci również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów.
7. Pobierz od kandydata/kandydatki oświadczenie **o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska** i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej.
8. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych,

oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

9. Pobierz informacje o kandydacie z **Centralnego Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych**.

Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci

.....
miejsowość, data

Ja,, nr PESEL_....., oświadczam, że nie byłam(-em) skazana(-y) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam(-em) się z zasadami ochrony dzieci obowiązującymi w Pomorskiej Fundacji Filmowej w Gdyni i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
podpis

Oświadczenie o niekaralności dla osób mieszkających za granicą RP w ciągu ostatnich 20 lat, w których nie wydaje się informacji z rejestru karnego

.....
miejsowość, data

Ja,, nr PESEL, nr paszportu
..... oświadczam, że w państwie nie jest prowadzony rejestr karny/
nie wydaje się informacji z rejestru karnego.

Oświadczam, że nie byłam/em prawomocnie skazana/y w państwie
za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego,
w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r.
o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż
dopuszcłam/em się takich czynów zabronionych, oraz że nie nałożono na mnie obowiązku wynikającego z
orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania
wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności,
związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad
psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez
małoletnich, lub z opieką nad nimi.

.....
podpis

Oświadczenie o krajach zamieszkania dla osób mieszkających poza RP w ciągu ostatnich 20 lat

.....
miejsowość, data

Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat zamieszkałem/am w następujących państwach, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa: oraz jednocześnie przedkładam informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi / informację z rejestrów karnych.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
podpis

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem, a w szczególności dotyczące zachowań niedozwolonych wobec małoletnich

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Personel traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie. Realizując te cele, personel działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych instytucji oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad potwierdza się, podpisując oświadczenie.

Relacje personelu z dziećmi

1. Jesteś zobowiązany(-a) do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy twoja reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci.
2. Działaj w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji twojego zachowania

Komunikacja z dziećmi

1. W komunikacji z dziećmi zachowuj cierpliwość i szacunek.
2. Słuchaj uważnie dzieci i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
3. Nie wolno ci zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka. Nie wolno ci krzyczeć na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z zagrożenia bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci.
4. Nie wolno ci ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
5. Podejmując decyzje dotyczące dziecka, poinformuj je o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
6. Szanuj prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, wyjaśnij mu to najszybciej, jak to możliwe..
7. Nie wolno ci zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby). Zapewnij dzieci, że jeśli czują się

niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć tobie lub wskazanej osobie (w zależności od procedur interwencji, jakie przyjęła instytucja) i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

Działania z dziećmi

1. Doceniaj i szanuj wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażuj i traktuj równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
2. Unikaj faworyzowania dzieci.
3. Nie wolno ci nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę.
4. Nie wolno ci utrwalać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli dyrekcja nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych dzieci.
5. Nie wolno ci proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
6. Nie wolno ci przyjmować pieniędzy ani prezentów od dziecka ani rodziców/opiekunów dziecka. Nie wolno ci wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka. Nie wolno ci zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.
7. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie dzieckiem przez pracownika lub pracownikiem przez dziecko, muszą być raportowane dyrekcji. Jeśli jesteś ich świadkiem, reaguj stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

Kontakt fizyczny z dziećmi

1. Każde przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu - jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Kieruj się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę

- na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy twoich dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.
2. Nie wolno ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka.
 3. Nigdy nie dotykaj dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
 4. Zawsze bądź przygotowany na wyjaśnienie swoich działań.
 5. Nie angażuj się w takie aktywności, jak: łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne.
 6. Zachowaj szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinieneś reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.
 7. Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną i/lub postępuj zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
 8. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka unikaj innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu i w korzystaniu z toalety. Zadbaj o to, aby w każdej z czynności pielęgnacyjnych i higienicznych asystowała ci inna osoba z instytucji. Jeśli pielęgnacja i opieka higieniczna nad dziećmi należą do twoich obowiązków, zostaniesz przeszkolony w tym kierunku.
 9. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku.

Kontakty poza godzinami pracy

1. Co do zasady kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.
2. Nie wolno ci zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Prywatne kanały komunikacji (telefon, e-mail, media społecznościowe) mogą być używane z ważnych potrzeb lub kiedy nie ma możliwości wykorzystania kanałów oficjalnych (brak dostępu do sieci, awaria systemu informatycznego).
3. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich rodzicami lub opiekunami poza godzinami pracy są nadal kanały służbowe (dziennik elektroniczny, e-mail służbowy, funkcjonalności Google w licencji GoogleWorkspace for Education - np. Google Chat).
4. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z dziećmi poza godzinami pracy, musisz poinformować o tym dyrektora, a rodzice/opiekunowie prawni dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.

5. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

Online

1. Bądź świadom cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania twojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także twoich własnych działań w internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których możesz spotkać uczniów/uczennice, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzystasz. Jeśli twój profil jest publicznie dostępny, dzieci i ich rodzice/opiekunowie będą mieć wgląd w twoją cyfrową aktywność.

Formularz interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia małoletniego

1. Imię i nazwisko dziecka	2. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzeniu

3. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)

4. Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa	
data	działanie

5. Spotkania z opiekunami dziecka	
data	działanie

6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, inny rodzaj interwencji (jaki?):

7. Dane dotyczące interwencji	Data	Nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję

Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach/działaniach placówki/działania rodziców

Ogólny schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia

W przypadku podejrzenia, że uczeń:

1. doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie; przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.:
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
 - b. zawiadom policję - nr tel. 112 lub 997 (w rozmowie z konsultantem podaj swoje dane osobowe, dane dziecka, dane osoby podejrzewanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane ci fakty w sprawie);
2. doświadcza jednorazowo innej przemocy fizycznej (np. klapsy, popychanie, szturchanie) lub przemocy psychicznej (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie):
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
 - b. zakończ współpracę/rozwiąż umowę z osobą krzywdzącą dziecko;
3. jest pokrzywdzone innymi typami przestępstw:
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
 - b. poinformuj na piśmie policję lub prokuraturę, składając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa (zawiadomienie możesz zaadresować do najbliższej jednostki, w zawiadomieniu podaj swoje dane osobowe, dane dziecka i dane osoby podejrzewanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane ci fakty w sprawie - opisz, co dokładnie się zdarzyło i kto może mieć o tym wiedzę, zawiadomienie możesz też złożyć anonimowo, ale podanie danych umożliwi organowi szybsze uzyskanie potrzebnych informacji);
4. doświadcza innych niepokojących zachowań (tj. krzyk, niestosowne komentarze):
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
 - b. przeprowadź rozmowę dyscyplinującą, a w przypadku braku poprawy zakończ współpracę.

Podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią (przemoc rówieśnicza)

W przypadku podejrzenia, że podopieczny:

1. doświadcza ze strony innego dziecka przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie:
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
 - b. przeprowadź rozmowę z rodzicami/opiekunami dzieci uwikłanych w przemoc,
 - c. równolegle powiadom najbliższy sąd rodzinny lub policję, wysyłając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa;

2. doświadcza ze strony innego dziecka jednorazowo innej przemocy fizycznej (np. popychanie, szturchanie), przemocy psychicznej (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie) lub innych niepokojących zachowań (tj. krzyk, niestosowne komentarze):
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
 - b. przeprowadź rozmowę osobno z rodzicami dziecka krzywdzącego i krzywdzonego oraz opracuj działania naprawcze,
 - c. w przypadku powtarzającej się przemocy powiadom lokalny sąd rodzinny, wysyłając wniosek o wgląd w sytuację rodziny.

Podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna

W przypadku podejrzenia, że uczeń:

1. doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie:
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od rodzica/ opiekuna podejrzanego o krzywdzenie,
 - b. zawiadom policję - nr 112 lub 997;
2. doświadcza zaniedbania lub rodzic/opiekun dziecka jest niewydolny wychowawczo (np. dziecko chodzi w nieadekwatnych do pogody ubraniach, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej):
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka,
 - b. porozmawiaj z rodzicem/opiekunem,
 - c. powiadom o możliwości wsparcia psychologicznego i/lub materialnego,
 - d. w przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej;
3. jest pokrzywdzone innymi typami przestępstw - poinformuj na piśmie policję lub prokuraturę, wysyłając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa;
4. doświadcza jednorazowo innej przemocy fizycznej (np. klapsy, popychanie, szturchanie), przemocy psychicznej (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie) lub innych niepokojących zachowań (tj. krzyk, niestosowne komentarze):
 - a. zadbaj o bezpieczeństwo dziecka,
 - b. przeprowadź rozmowę z rodzicem/opiekunem podejrzanym o krzywdzenie,
 - c. powiadom o możliwości wsparcia psychologicznego,
 - d. w przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna lub powtarzającej się przemocy powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej. Równoległe złóż do sądu rodzinnego wniosek o wgląd w sytuację rodziny.

Procedura składania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego oraz zawiadamiania sądu opiekuńczego

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18. roku życia, jest ofiarą przemocy w rodzinie, należy podjąć następujące kroki:

1. Opiekun/ wychowawca Pomorskiej Fundacji Filmowej w Gdyni powinien sporządzić notatkę służbową i przekazać uzyskaną informację trenera/pedagogowi szkolnemu/ dyrektorowi szkoły/przełożonemu.
2. Pedagog szkolny powinien przeprowadzić rozmowę z uczniem w celu potwierdzenia faktu krzywdzenia, poinformować go o tym, jakie działania jest zobowiązany podjąć, i upewnić się, że dziecko będzie w dotychczasowym miejscu zamieszkania bezpieczne na czas prowadzonych działań. Następnie pedagog wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych, przeprowadza z nimi rozmowę (wywiad), informuje o zamiarze podjęcia określonych działań i przedstawia propozycję ustalenia planu bezpieczeństwa.
3. Pedagog szkolny powinien sporządzić opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z uczniem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan bezpieczeństwa (pomocy dziecku), który uwzględniałby przede wszystkim sposoby zapewnienia dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia, jakie szkoła może zaoferować dziecku, a także informację o specjalistycznych placówkach pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba.
4. Pedagog szkolny ustala/omawia/mediuje z rodzicami/opiekunami prawnymi plan bezpieczeństwa (pomocy dziecku) poprzez określenie sposobu powstrzymania przemocy ze strony dorosłych wobec dziecka i zobowiązanie do skonsultowania sprawcy przemocy z psychologiem. Ponadto ustala harmonogram kontaktów z osobami i instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka.
5. Dyrektor informuje o konsekwencjach prawnych przemocy wobec dziecka i obowiązkach szkoły zgłaszania do prokuratury oraz do sądu rodzinnego i nieletnich przemocy wobec małoletniego.
6. Jeżeli rodzice odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, dyrektor szkoły niezwłocznie składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich.
7. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia

1. Przed podjęciem interwencji należy potwierdzić przesłanki o krzywdzeniu dziecka.
2. Etapy postępowania to:
 - a. rozpoznanie sygnałów, które mogą wskazywać na krzywdzenie dziecka,
 - b. sprawdzanie sygnałów poprzez zbieranie dodatkowych informacji np. przez:
 - pedagoga szkolnego w zakresie: działań zmierzających do pomocy dziecku w szkole, współpracy z innymi instytucjami i osobami, np. kuratorem sądowym, pracownikiem socjalnym, dzielnicowym,
 - nauczyciela wychowania fizycznego, pielęgniarki szkolnej w zakresie zauważenia ślady pobicia dziecka, niechęci dziecka do rozbierania się, oznak bólu przy poruszaniu się itp.,
 - wychowawców i nauczycieli w zakresie spostrzeżenia zaburzonego zachowania dziecka, które może być skutkiem krzywdzenia, krzywdzących zachowań rodziców wobec dziecka na terenie placówki,
 - nawiązanie kontaktu z pracownikami innych służb i instytucji zajmujących się danym dzieckiem i jego rodziną.,
 - z pracownikami placówki wsparcia dziennego (świetlica, ognisko wychowawcze itp.) (jeżeli dziecko korzysta z takiej formy pomocy).
 - c. analiza zebranych informacji - diagnoza problemu krzywdzenia dziecka:
 - kto krzywdzi dziecko,
 - w jaki sposób,
 - czy doszło do naruszenia prawa,
 - w jakim stopniu zagrożone jest bezpieczeństwo (zdrowie, życie, rozwój) dziecka,
 - kto może być sojusznikiem dziecka w rodzinie?
 - d. zaplanowanie i przeprowadzenie interwencji w przypadku potwierdzenia krzywdzenia dziecka.

Pamiętaj:

W rodzinie, która krzywdzi dziecko, działają silne mechanizmy zaprzeczania, co sprawia, że nie widzi ona problemu i odrzuca pomoc. Celem interwencji jest przełamanie mechanizmów obronnych, pokazanie rodzinie prawdy o jej sytuacji i stworzenie warunków do korzystania ze specjalistycznej pomocy.

Podejmując interwencję, należy brać pod uwagę dynamikę systemu rodzinnego, a także rodzaj problemów, które uszkadzają jej funkcjonowanie. Każde działanie adresowane do jednej z osób w rodzinie może wpłynąć na zmianę w całym systemie, a tym samym na sytuację i bezpieczeństwo dziecka.

Najsukuteczniejsze może być oddziaływanie na cały system (spotkania z wszystkimi członkami rodziny), jednak w przypadku rodzin dotkniętych alkoholizmem, kazirodztwem lub przemocą najczęściej nie jest to możliwe, szczególnie w pierwszej fazie pracy z rodziną. Dlatego konieczne jest oddziaływanie na każdą z osób osobno.

Z punktu widzenia ochrony i bezpieczeństwa dziecka niezwykle ważne jest znalezienie w rodzinie sojusznika, który będzie chronić dziecko „od wewnątrz” w czasie prowadzenia działań interwencyjnych. Użyteczne jest tu dokonanie rozróżnienia pomiędzy rodzicem, który krzywdzi dziecko w sposób aktywny, stosując wobec niego przemoc, a tzw. rodzicem „niekrzywdzącym”, który jest biernym świadkiem przemocy wobec dziecka, a czasami sam także jest ofiarą. Optymalny model interwencji polega na pozyskaniu do współpracy rodzica „niekrzywdzącego” jako sojusznika dziecka, podjęcie razem z nim działań skierowanych na powstrzymanie sprawcy przemocy i jednoczesne objęcie samego dziecka konieczną pomocą z zewnątrz. Model ten dotyczy sytuacji, w której krzywdzenie przybiera charakter przemocy.

W sytuacji, w której oboje rodzice krzywdzą aktywnie swoje dziecko, z reguły trzeba od razu (równoległe z rozmowami interwencyjnymi z rodzicami) podejmować działania prawne - zawiadamiać sąd rodzinny, a często również policję.

Planując interwencję, stawiamy sobie pytanie, jakie działania należy podjąć, żeby:

- zapewnić dziecku bezpieczeństwo,
- wzbudzić motywację rodziny do rozwiązywania jej problemów i dokonania zmiany.

CZĘŚĆ II. ZASADY BEZPIECZEŃSTWA

Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych

1. Placówka zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Placówka, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.
3. Personelowi placówki nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie placówki bez pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka i zgody dyrektora szkoły.
4. W celu uzyskania zgody, o której mowa powyżej, członek personelu placówki może skontaktować się z opiekunem dziecka i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
5. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica lub opiekuna prawnego na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
6. Upublicznienie przez personel placówki wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.
7. Pisemna zgoda, o której mowa w ust. 6., powinna zawierać informację, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na stronie youtube.com w celach promocyjnych).

Nasze wartości a ochrona wizerunku i danych

1. W naszych działaniach kierujemy się odpowiedzialnością i rozwagą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków dzieci.
2. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów dzieci, dokumentowaniu naszych działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo dzieci. Wykorzystujemy zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój dzieci – chłopców i dziewczęta, dzieci w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.
3. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na wykorzystanie wizerunku ich dziecka jest tylko wtedy wiążąca, jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie prawni zostali poinformowani o sposobie wykorzystania zdjęć/nagrań oraz pól eksploatacji.

Dbamy o bezpieczeństwo wizerunków dzieci poprzez:

1. Pytanie o pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych oraz o zgodę dzieci w procesie rekrutacyjnym do szkoły. Rodzice są informowani, że mogą zgodę wycofać w każdym momencie.
2. Udzielenie wyjaśnień, do czego wykorzystamy zdjęcia/nagrania i w jakim kontekście, jak będziemy przechowywać te dane.
3. Unikanie podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi dziecko z imienia i nazwiska. Jeśli konieczne jest podpisanie dziecka używamy tylko imienia.
4. Rezygnację z ujawniania jakichkolwiek informacji wrażliwych o dziecku dotyczących m.in. stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem dziecka (np. w przypadku zbiórek indywidualnych organizowanych przez naszą placówkę). Zmniejszenie ryzyka kopiowania i niestosownego wykorzystania zdjęć/nagrań dzieci poprzez przyjęcie zasad:
 - a. wszystkie dzieci znajdujące się na zdjęciu/nagranie muszą być ubrane, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie jest dla dziecka poniżająca, ośmieszająca ani nie ukazuje go w negatywnym kontekście,
 - b. zdjęcia/nagrania dzieci powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez dzieci i w miarę możliwości przedstawiać dzieci w grupie, a nie pojedyncze osoby,
 - c. rezygnację z publikacji zdjęć dzieci, nad którymi nie sprawujemy już opieki, jeśli one lub ich rodzice/opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na wykorzystanie zdjęć po odejściu z placówki.
5. Przyjęcie zasady, że wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków dzieci należy rejestrować i zgłaszać dyrekcji, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Rejestrowanie wizerunków dzieci do użytku Fundacji

1. Dzieci i rodzice/opiekunowie prawni są informowani w procesie rekrutacji dziecka do bursy, drużyny lub na warsztaty, czy treningi o tym, że wydarzenia będą rejestrowane.
2. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na wykorzystywanie wizerunku dziecka jest przyjmowana na piśmie.
3. Jeśli rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) zadbamy o bezpieczeństwo dzieci poprzez:
 - a. zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do przestrzegania niniejszych wytycznych,
 - b. zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do noszenia identyfikatora w czasie trwania wydarzenia,
 - c. niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba/firma rejestrująca będzie przebywała z dziećmi bez nadzoru pracownika naszej placówki,
 - d. poinformowanie rodziców/opiekunów prawnych oraz dzieci, że osoba/firma rejestrująca

wydarzenie będzie obecna podczas wydarzenia i upewnienie się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.

4. Jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców/opiekunów prawnych dziecka nie jest wymagana.

Rejestrowanie wizerunków dzieci do prywatnego użytku

1. W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości itd. rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, informujemy na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:
 - a. Wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, w przypadku dzieci – przez ich rodziców/opiekunów prawnych.
 - b. Zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice lub opiekunowie prawni tych dzieci wyrażą na to zgodę.
 - c. Przed publikacją zdjęcia/nagrania online zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku dziecka.

Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media

1. Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę dyrekcji. W takiej sytuacji upewnimy się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci. Oczekujemy informacji o:
 - a. imieniu, nazwisku i adresie osoby lub redakcji występującej o zgodę,
 - b. uzasadnieniu potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informacji, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał,
 - c. podpisanej deklaracji o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.
2. Personelowi placówki nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka na terenie placówki bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego dziecka oraz bez zgody dyrekcji.
3. Personel placówki nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do rodziców/opiekunów prawnych dzieci i nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego rodzica/opiekuna prawnego. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
4. W celu realizacji materiału medialnego dyrekcja może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń placówki dla potrzeb nagrania. Dyrekcja podejmując taką decyzję poleca

przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie placówki dzieci.

Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka

Jeśli dzieci, rodzice lub opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, będziemy respektować ich decyzję. Z wyprzedzeniem ustalimy z rodzicami/opiekunami prawnymi i dziećmi, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrwałać jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych. Rozwiązanie, jakie przyjmujemy, nie będzie wykluczające dla dziecka, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

Przechowywanie zdjęć i nagrań

1. Przechowujemy materiały zawierające wizerunek dzieci w sposób zgodny z prawem i bezpieczny dla dzieci:
 - a. Nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w folderze chronionym z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez placówkę. Nośniki będą przechowywane przez okres wymagany przepisami prawa o archiwizacji i/lub okres ustalony przez placówkę w polityce ochrony danych osobowych.
 - b. Nośniki cyfrowe z materiałami audiowizualnymi zawierającymi wizerunek dziecka obsługiwane są przez usługę Microsoft SharePoint. Dostęp do plików jest zabezpieczony weryfikacją dwuetapową użytkowników końcowych, a wszystkie dane przechowywane są zgodnie z licencją w obszarze EOG.
 - c. Nie przechowujemy materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na mobilnych nośnikach nieszyfrowanych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną (np. pendrive).
 - d. Nie wyrażamy zgody na używanie przez pracowników osobistych urządzeń rejestrujących (tj. telefony komórkowe, aparaty fotograficzne, kamery) w celu rejestrowania wizerunków dzieci.
 - e. Jedynym sprzętem, którego używamy jako instytucja, są urządzenia rejestrujące należące do placówki

Zasady bezpiecznego korzystania z internetu i mediów elektronicznych

1. Połączenie internetowe Pomorskiej Fundacji w Gdyni jest monitorowane i ogólnodostępne
2. Osoby korzystające z łącza internetowego udostępnianego w placówce są zobowiązane do przestrzegania następujących zasad:
 - a. Internet służy wyłącznie celom edukacyjnym, badawczym oraz administracyjnym.

- b. Korzystanie z internetu powinno być zgodne z zasadami etyki, bezpieczeństwa i ogólnie przyjętymi wartościami.
- c. Zakazane jest przeglądanie, udostępnianie lub pobieranie treści pornograficznych, wulgaryzmów, materiałów obraźliwych lub nielegalnych.
- d. Nie wolno udostępniać treści naruszających prawa autorskie, plagiować ani kopiować prac innych bez odpowiedniej zgody.
- e. Komunikacja internetowa, w tym korzystanie z poczty elektronicznej i komunikatorów, powinna odbywać się w sposób kulturalny i zgodny z zasadami szkolnymi.
- f. Zakazane jest używanie internetu do zastraszania, obrażania lub szerzenia plotek.
- g. Użytkownicy są odpowiedzialni za swoje działania w internecie i zobowiązani do przestrzegania niniejszego regulaminu.
- h. Naruszenie regulaminu może skutkować ograniczeniem dostępu do internetu oraz podjęciem innych sankcji zgodnie z regulaminem bursy.
- i. Fundacja zastrzega sobie prawo do wprowadzenia zmian w regulaminie korzystania z internetu. Użytkownicy zostaną poinformowani o wszelkich zmianach.

CZĘŚĆ III. WYPADKI I ZAGROŻENIA SUICYDALNE

Samookaleczenia

1. Rozmawiaj z uczniem w sposób tak naturalny, jak tylko potrafisz. Jeśli trudno ci rozpocząć rozmowę z uczniem, powiedz mu o tym: „Nie jest mi o tym łatwo mówić. To dla mnie trudny temat, ale uważam, że powinniśmy porozmawiać. To bardzo ważne”.
2. Zaczynij od podania bezpośredniej przyczyny rozmowy oraz od okazania troski i chęci pomocy, np.: „Zauważyłam, że często nosisz bluzki z długimi rękawami, nawet kiedy jest ciepło. Ostatnio na rękawie zauważyłam plamy, to chyba była krew. Niepokoi mnie ta sytuacja i dlatego chciałabym o tym z tobą porozmawiać. Jeśli masz jakieś problemy, przeżywasz ciężkie chwile, to jestem tu po to, aby ci pomóc. Naprawdę bardzo mi na tym zależy. Opowiesz mi, co się stało?”.
3. Uważnie słuchaj. Zadawaj krótkie pytania. Nie komentuj na bieżąco relacjonowanych wydarzeń i nie podawaj od razu swoich interpretacji. Nie przerywaj - mów wtedy, kiedy uczeń przestanie mówić.
4. Posługuj się prostym językiem. Patrz na ucznia. Ujawniaj swoje odczucia - nastolatek chce usłyszeć, że jego sprawy nie są ci obojętne. Wyraż krótko własne odczucia: „Jestem poruszony tym, co mi powiedziałeś”. Nie mów jednak, że jego słowa cię przeraziły. Przede wszystkim jednak nie bój się ciszy.
5. Zaplanuj czas i znajdź bezpieczne miejsce na rozmowę. Otwarta i szczerą rozmowa nie może odbyć się na korytarzu szkolnym w trakcie przerwy lekcyjnej.
6. Rozmawiając z uczniem o samookaleczeniach, pytaj także o myśli i zamiary samobójcze. Analogicznie, w trakcie rozmowy o myślach samobójczych pytaj także o samouszkodzenia.
7. Skoncentruj się w rozmowie na uczuciach, problemach i sposobach ich rozwiązywania, a nie na samouszkodzeniach i samobójstwie.
8. Pozwól, by uczeń sam doprecyzował, czy rozmawiacie o samookaleczeniach, próbie samobójczej, czy o myślach i zamiarach samobójczych. Spróbuj dostrzec perspektywę ucznia - jak widzi teraz swoją sytuację, co go najbardziej przeciąża. Upewnij się, że dobrze go rozumiesz. Skoncentruj się na historii ucznia. Nie podawaj przykładów z własnego życia lub życia innych osób, szczególnie tych, w których chciałbyś opowiedzieć, jak ty lub inni radzicie sobie z trudnościami.
9. Nie mów niczego, co mogłoby zwiększyć poczucie wstydu lub winy u ucznia. Nie oceniaj go i nie praw morałów. Szanuj uczucia ucznia i nie neguj tego, co czuje. Nie lekceważ przyczyn jego stresu i nieradzenia sobie z trudnościami. Uznaj realność jego bólu. Nie strasz szpitalem psychiatrycznym, nie groź, nie prowokuj.
10. Zadbaj o ucznia, aby czuł się ważnym partnerem w rozmowie z tobą, który ma poczucie sprawstwa. Pytaj, co chciałby, żeby się wydarzyło i jakiej pomocy potrzebuje. Nie rozmawiaj o samouszkodzeniach ucznia publicznie, na przykład na forum klasy.
11. Powiedz uczniowi o następnych krokach, które zamierzasz przedsięwziąć - o poinformowaniu dyrektora i rodziców. Porozmawiaj o jego obawach, jeżeli sam ich nie wyraża. Zapewnij ucznia, że zależy ci na jego dobru i bezpieczeństwie.
12. Ustal zasady kontaktu z rodzicami, np.: „Jestem zobowiązana, aby informacje o twoich problemach

przekazać rodzicom, abyśmy razem mogli ci jak najlepiej pomóc. Powiedz mi ... Wolisz, żeby z kim o tym porozmawiać, z mamą czy z tatą? Z którym rodzicem się lepiej dogadujesz? Zastanówmy się razem, jak im to powiemy. Wolisz powiedzieć sam, czy chcesz, abym ja to zrobiła w twoim imieniu? Chcesz brać udział w tej rozmowie?

13. Zachęcaj do korzystania ze wsparcia na zewnątrz - u specjalistów udzielających pomocy w przypadkach samookaleczeń i zachowań samobójczych: psychiatrów, psychologów, psychoterapeutów. Spróbuj oswoić lęk ucznia przed korzystaniem z ich pomocy.
14. Po zakończeniu rozmowy uruchom procedurę postępowania w sytuacjach kryzysowych, w tym powiadom rodziców. Jeżeli martwisz się o podopiecznego, nie pozwól, by sam opuścił placówkę.
15. Nie pozostawiaj ucznia samego z jego problemami, odsyłając do kogoś innego. Nie porzucaj ucznia, lecz poszerzaj system wsparcia dla ucznia w kryzysie.
16. Interesuj się dalszym i losami ucznia i dopytuj go o wrażenia z rozmowy, o reakcję rodziców i o to, jak sobie radzi.
17. Jeśli młody człowiek leczy się terapeutycznie lub psychiatrycznie, wyraż gotowość i chęć współpracy z profesjonalistami spoza szkoły.
18. Zastanów się wspólnie z uczniem, jak w przyszłości można zapobiegać jego samookaleczeniom - do kogo spośród personelu szkolnego mógłby się zwrócić w razie kryzysu.

Działania niepożądane:

1. Nie składaj obietnic, których nie będziesz w stanie dotrzymać. Jeśli chcesz podać uczniowi swój numer telefonu, zrób to, ale dokładnie określ, kiedy i w jakich sytuacjach uczeń może się z tobą kontaktować.
2. Nie nalegaj, żeby uczeń pokazał ci swoje samookaleczenia i żeby opisywał, w jaki sposób się ranił. Ocena tego, jak poważne są uszkodzenia na ciele ucznia, należy do lekarza, pielęgniarki lub rodziców ucznia.
3. Nie umawiaj się z nastolatkiem na to, żeby przestał się samookaleczać. Prośenie osób, dla których samouszkodzenia są ważnym mechanizmem radzenia sobie z trudnościami, aby przestały to robić, jest nieskuteczne.

Zagrożenie życia podopiecznego w kontekście ryzyka popełnienia samobójstwa

1. Każdy pracownik Fundacji powinien poinformować kompetentną osobę (np. psychologa lub pedagoga), jeśli zauważy następujące niepokojące zachowania:
 - a. wszystkie zachowania mogące świadczyć o obecności myśli samobójczych u ucznia, np. rozmowy, dowcipy, rysunki, wiersze o tematyce samobójczej,
 - b. wszystkie incydenty zranienia ciała, np. nacinanie, przypalanie, wrywanie włosów, bicie, rozdrapywanie skóry, samodzielne tatuowanie, kolczykowanie czy tendencja do ulegania wypadkom,
 - c. wszystkie zachowania wskazujące na zaburzenia odżywiania, np. wymuszanie wymiotów, objadanie się, stosowanie środków przeczyszczających, widoczne spadki wagi,
 - d. wszystkie zachowania ryzykowne, np. nieuważne przechodzenie przez jezdnię w szczególnie ruchliwych miejscach, siadanie na parapecie okna z nogami wyciągniętymi na zewnątrz,
 - e. nadużywanie alkoholu i narkotyków przewyższające „standardowe” eksperymenty młodzieży w tej kwestii, np. przychodzenie na lekcje pod wpływem substancji psychoaktywnych,
 - f. odstawienie leków przepisanych przez lekarza, inne sygnały świadczące o stresie lub kryzysie emocjonalnym, np. nagłe wybuchy gniewu lub płaczu, reakcje emocjonalne nieadekwatne do sytuacji, bójki, całkowite wycofanie się.
2. Jeśli kompetentna osoba (np. psycholog lub pedagog) zostanie poinformowana o którymś z powyższych zachowań, jest zobowiązana do podjęcia kontaktu z danym uczniem, z poszanowaniem zasady poufności. Po przeprowadzeniu interwencji powinna przekazać informację zwrotną pracownikowi, który zawiadomił ją o sytuacji, aby utwierdzić go, że uczeń został zaopiekowany. Jeśli pracownik sobie tego nie życzy, to jego dane nie zostaną nikomu ujawnione.
3. Zadaniem wyznaczonej kompetentnej osoby jest przyporządkowanie zachowania ucznia do jednej z trzech kategorii oraz podjęcie odpowiednich działań w razie potrzeby. Oto te kategorie:
 - a. **problem nieznaczący** bądź już rozwiązany. W takiej sytuacji nie trzeba podejmować żadnych kroków, jedynie zachęcić ucznia do kontaktu w przypadku pojawienia się jakichś trudności,
 - b. **problem oceniony jako ważny** i wymagający dalszych interwencji. Ta kategoria obejmuje zaburzenia odżywiania i samouszkodzenia umiarkowane. W takiej sytuacji należy:
 - poinformować rodzica lub opiekuna prawnego o zaobserwowanym zachowaniu, najlepiej zrobić to w obecności ucznia,
 - zapewnić opiekuna, że uczeń otrzymał odpowiednią pomoc i wsparcie,
 - zaznaczyć, że ta rozmowa ma charakter informacyjny, a ucznia nie spotkają żadne negatywne konsekwencje w związku z tą sytuacją,
 - zasugerować rodzicom lub opiekunom prawnym potrzebę dalszej pomocy i pokazać różne możliwości, np. poradnia psychologiczno-pedagogiczna lub poradnia zdrowia psychicznego, zgoda na objęcie ucznia opieką psychologiczną w

szkole, zgoda na wymianę informacji między psychologiem szkolnym a reprezentantami innych placówek na temat ucznia,

- **po tygodniu** sprawdzić, czy rodzic podjął któreś z zasugerowanych działań,
- jeśli rodzic lub opiekun dziecka nie wykonuje żadnych działań w tym kierunku, mimo wyraźnego opisu sytuacji i możliwych skutków, **należy postąpić tak jak w przypadku zaniedbania lub wykorzystania dziecka przez rodzica.**

c. **problem mogący skutkować bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia lub życia**, wymagający bezzwłocznej interwencji (np. skrupulatnie zaplanowane lub już podjęte próby samobójcze, takie jak: wieszanie się, skoki z wysokości lub przedawkowanie leków). W takiej sytuacji należy:

- bezzwłocznie powiadomić Centrum Powiadamiania Ratunkowego (zadzwoń pod numer alarmowy 112);
- poinformować o sytuacji rodziców.

Próby samobójcze lub samobójstwo podopiecznego

Każdy pracownik Pomorskiej Fundacji Filmowej w Gdyni ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

Wystąpienie u podopiecznego czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych:

1. wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:
 - a. mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei,
 - b. mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu,
 - c. pozbywanie się osobistych i cennych dla dziecka przedmiotów,
 - d. unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie,
 - e. zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały dziecku przyjemność,
 - f. przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań,
 - g. przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu,
 - h. przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.,

- i. podejmowanie w przeszłości prób samobójczych,
 - j. fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.
2. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog, psycholog szkolny, pracownik socjalny pracujący z dzieckiem podejmują odpowiednie działania interwencyjne:
 - a. jednoznacznie ustalają, które z ww. przesłanek występują u danego dziecka;
 - b. przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka w celu wstępnego ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu dziecka;
 - c. przekazują informację o zagrożeniu rodzicom i dyrektorowi szkoły, placówki;
 - d. ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują pomoc psychologiczną na terenie szkoły, placówki lub nią.

Otrzymanie informacji, że podopieczny zamierza popełnić samobójstwo (od samego dziecka, kolegów, rodziny, osób postronnych):

1. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:
 - a. nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce;
 - b. informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców;
 - c. przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa dziecka - odpowiednim instytucjom (np. policji).

Otrzymanie informacji, że podopieczny podjął próbę samobójczą:

1. Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą, dyrektor, wychowawca, pedagog szkolny podejmują następujące działania:
 - a. jeśli próba samobójcza ma miejsce w bursie, wychowawca (nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrekcję Fundacji, a ta - rodzica/opiekuna prawnego;
 - b. dyrektor Fundacji, pedagog szkolny, kierownik placówki oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z dzieckiem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - c. jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu pracowników Fundacji, dyrektor Fundacji, pedagog przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - d. próbie samobójczej dyrektor informuje pozostałych pracowników Fundacji, pod rygorem tajemnicy, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania

- ucznia po jego powrocie do zajęć przez wszystkich trenerów, wychowawców, opiekunów;
- e. pedagog, psycholog planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w bursie oraz podczas zajęć, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza bursą, zajęciami czy treningami prowadzonymi przez Fundację;
 - f. w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor informuje organ prowadzący i nadzorujący bursę o zaistniałej sytuacji;
 - g. pedagog oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym podopiecznym bursy;
 - h. zapraszani są specjaliści, m.in. psycholog, np. z poradni psychologiczno-pedagogicznej, w celu zapewnienia wsparcia uczniom i nauczycielom.

Wypadek podopiecznego w bursie lub podczas zajęć

Podstawa prawna procedury

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1604).

Zgodnie z art. 365 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 z późn. zm.) wyżej cytowane rozporządzenie zachowuje moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 125 ustawy Prawo oświatowe (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 900).

Zakres procedury i osoby odpowiedzialne

Procedura obejmuje i reguluje działania pracowników Pomorskiej Fundacji Filmowej w Gdyni w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia.

Procedura dotyczy: dyrektora, wychowawców, trenerów, pracowników niepedagogicznych.

Definicja wypadku podopiecznego w bursie lub podczas zajęć

Wypadek ucznia to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką Fundacji: na terenie bursy, poza terenem bursy (wycieczki, wyjścia pod opieką wychowawców).

Opis działań

Udzielenie pierwszej pomocy medycznej poszkodowanemu

1. Pracownik Fundacji, który powziął wiadomość o wypadku podopiecznego niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego.
3. Jej nieudzielenie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo podopiecznego, skutkuje sankcją karną.
4. Pracownik nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów.
5. Jeśli pracownik ma w tym czasie zajęcia indywidualnie- prosi o nadzór nad pozostałymi podopiecznymi najstarszego podopiecznego.
6. Pracownik niezwłocznie powiadamia dyrektora.

Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

1. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie:
 - a. rodziców (opiekunów) poszkodowanego;
 - b. inspektora bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - c. organ prowadzący bursę;
 - d. wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
 - e. wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
2. Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik Fundacji.
3. Fakt powiadomienia dokumentuje się wpisem w dzienniku, z podaniem daty i godziny powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.
4. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń, np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie) po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi powiadamiający o zdarzeniu ustala z rodzicem:
 - a. potrzebę wezwania pogotowia,
 - b. potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica,
 - c. termin odbioru dziecka z bursy lub z zajęć.
5. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.
6. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe.

7. W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.
8. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
9. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem bursy lub zajęć, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
10. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
11. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik Fundacji.

Powołanie zespołu powypadkowego

1. Dyrektor powołuje zespół powypadkowy.
2. W skład zespołu wchodzi współpracujący ze Fundacją pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracownik Fundacji przeszkolony w zakresie BHP.
3. Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby bhp, w skład zespołu wchodzi dyrektor oraz pracownik Fundacji przeszkolony w zakresie bhp.
4. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.
5. Przewodniczącym zespołu jest pracownik służby bhp, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu - przewodniczącego zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.
6. Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową. Zespół:
 - a. przesłuchuje poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica/ wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania;
 - b. przesłuchuje świadków wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie - przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia - świadka i jego rodziców;
 - c. sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku;
 - d. uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek;
 - e. uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku;
 - f. sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku - protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor.
 - g. Przekroczenie 14-dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie.

7. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu; członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym. Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły - po jego sporządzeniu. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego, postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone.
8. Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach, dla:
 - a. poszkodowanego,
 - b. Fundacji, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia,
 - c. organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).
9. Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się:
 - a. poszkodowanego pełnoletniego,
 - b. rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego.
10. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów).
11. Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

1. W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu).
2. Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie.
3. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności:
 - a. niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego,
 - b. sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowym.
4. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę.
5. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może:
 - a. zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych,
 - b. powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

Dokumentacja

1. Dyrektor prowadzi rejestr wypadków.
2. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o

Standardy ochrony małoletnich

Załącznik nr 1 do uchwały Zarządu Pomorskiej
Fundacji Filmowej w Gdyni z dnia...

wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

CZĘŚĆ IV. ZAGROŻENIE DEMORALIZACJĄ

Popelnienie przestępstwa lub innych czynów łamiących normy prawne lub społeczne na terenie bursy lub podczas prowadzonych zajęć

1. Każda osoba, która dowiedziała się o popelnieniu na terenie bursy lub podczas prowadzonych zajęć czynu karalnego, wykroczenia lub przestępstwa, o przejawach demoralizacji ucznia lub rażącym łamaniu norm społecznych (wulgarne słowa, gesty, przejawy agresji itp.), ma obowiązek bezzwłocznego poinformowania o tym dyrektora.
2. Dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba ma obowiązek przyjąć informację o czynie lub zachowaniu opisanym w pkt 1, sporządzić notatkę służbową z rozmowy ze zgłaszającym, zapewnić mu dyskrecję, a w razie potrzeby niezwłocznie wezwać policję lub pogotowie ratunkowe.
3. Dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba ma obowiązek poinformować o czynie lub zachowaniu opisanym w pkt 1 pedagoga oraz opiekuna sprawcy oraz pokrzywdzonego, którzy mają obowiązek udzielić pomocy w zakresie wskazanym przez zawiadamiającego.
4. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba niezwłocznie potwierdza wiarygodność zgłoszenia o czynie lub zachowaniu opisanym w pkt 1, przykładowo poprzez wysłuchanie świadków zdarzenia w sposób zapewniający im dyskrecję, sporządzenie notatek, w razie potrzeby zabezpieczając miejsce zdarzenia.
5. W razie potrzeby dyrektor lub inna upoważniona osoba zatrzymuje sprawcę do czasu przybycia policji, natychmiast informując o tym rodziców lub opiekuna prawnego ucznia i jego wychowawcę. Potrzeba zatrzymania może przykładowo wynikać z obawy ucieczki lub zakończenia zajęć. Przy zatrzymaniu nie można stosować rozwiązań siłowych.
6. Ze sprawcą przeprowadza się rozmowę wyjaśniającą w obecności innej osoby, np. wychowawcy, pedagoga szkolnego, innego nauczyciela, sporządzając notatkę, którą podpisuje świadek rozmowy.
7. Fundacja bezzwłocznie zapewnia niezbędną pomoc osobie pokrzywdzonej oraz zapewnia jej izolację od sprawcy.
8. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba przeprowadza rozmowę z pokrzywdzonym w obecności wychowawcy, pedagoga, innego nauczyciela, sporządzając notatkę, którą podpisuje świadek rozmowy. Rozmowa powinna zmierzać do uzyskania informacji o zdarzeniu, sprawcy, stopniu pokrzywdzenia. Pokrzywdzonemu zapewnia się dyskrecję i niezwłocznie informuje o zdarzeniu rodziców lub opiekuna prawnego. W przypadku czynu ściganego na wniosek, informuje się ich o takiej możliwości.
9. W przypadku czynu lub zachowania popelnionego na szkodę nauczyciela lub innego pracownika Fundacji, rozmowę wyjaśniającą przeprowadza się pod nieobecność świadków.
10. Niedopuszczalne jest dokonywanie przez pracowników Fundacji przeszukania plecaków,

teczek, kieszeni żadnej z osób zaangażowanych w zdarzenie oraz niekontrolowane rozpowszechnianie informacji o zdarzeniu.

11. Po przybyciu policji na miejsce zdarzenia, dyrektor lub inna upoważniona osoba przekazuje zebrane informacje o zdarzeniu, uczestnikach i świadkach.
12. Wobec sprawcy zdarzenia Fundacja podejmuje środki przewidziane w statucie, informując o tym rodziców lub opiekunów prawnych sprawcy i pokrzywdzonego.
13. W razie potrzeby dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba organizuje dla sprawcy lub pokrzywdzonego zespół do pracy nad problemem, który współpracuje z organizacjami specjalistycznymi i rodzicami ucznia oraz ustala jego skład.
14. Jeśli zachowanie sprawcy nosi znamiona co najmniej postępującej demoralizacji lub nie przyniosły oczekiwanego rezultatu działania opisane w pkt 13, a w czasie wyjaśniania zaistnienia zdarzenia szkoła nie zawiadomiła policji lub sądu rodzinnego, natychmiast je zawiadamia.

Niszczenie mienia Fundacji lub osób - interwencja pedagogiczna

1. Interwencję podejmuje opiekun, który był świadkiem zdarzenia lub któremu został zgłoszony fakt dokonania przez ucznia zniszczenia:
 - a. Opiekun
 - Ustala okoliczności zdarzenia, na podstawie rozmowy z osobą informującą o zaistniałym fakcie lub z uczniem będącym sprawcą zniszczenia, oraz oglądu sytuacji w miejscu zaistnienia szkody;
 - Informuje o fakcie dyrektora oraz trenera.
 - b. Trener:
 - Powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia dokonującego zniszczenia o zaistniałej sytuacji, poniesionych stratach finansowych i konieczności zrekompensowania wyrządzonej szkody w terminie siedmiu dni.
 - Przeprowadza z uczniem rozmowę wychowawczą, stosując wobec niego system konsekwencji określonych w statucie szkoły.
 - W przypadku braku rekompensaty w wymienionym terminie trener informuje o problemie dyrektora.
 - c. Dyrektor:
 - W ramach swoich kompetencji ma możliwość zastosowania dodatkowych środków oddziaływania wychowawczego we własnym zakresie, tj.: pouczenie, ostrzeżenie, przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego oraz wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Wymagane jest uzyskanie zgody rodziców albo opiekuna ucznia oraz samego ucznia na propozycję dyrektora.

- W sytuacji braku tej zgody sprawę kieruje do sądu rodzinnego na standardową ścieżkę postępowania.

Substancje psychoaktywne

Cel

Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów przebywających w bursie lub pod opieką Fundacji w sytuacji zagrożeń wewnętrznych związanych z rozprawdaniem niebezpiecznych środków odurzających oraz odurzeniem alkoholem, narkotykami lub dopalaczami.

Osoby odpowiedzialne za zarządzanie

1. Dyrektor pionu,
2. pedagog/psycholog.

Podstawy uruchomienia procedury

Wystąpienie zagrożenia:

- a. rozpowszechnianiem środków odurzających (narkotyków, dopalaczy) lub alkoholu,
- b. zdrowia ucznia po użyciu środka odurzającego lub spożyciu alkoholu.

Znalezienie podejrzonej substancji na terenie bursy lub prowadzonych zajęć

1. zachować szczególne środki ostrożności,
2. zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ewentualnym jej zniszczeniem,
3. powiadomić dyrektora, który powiadamia policję,
4. ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy,
5. przekazać policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji,
6. opracować i przeprowadzić pogadanki, projekty edukacyjne dotyczące ww. problematyki.

Uczeń znajdujący się pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej

1. W przypadku gdy nauczyciel/wychowawca/pracownik Fundacji zauważy ucznia, którego zachowanie wskazuje na stan po spożyciu alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora oraz pedagoga.
2. Uczeń powinien zostać zabrany w miejsce odosobnienia przez wskazaną przez wychowawcę/dyrektora/pedagoga osobę i pozostać pod jej nadzorem do momentu przybycia rodziców/policji.

3. Jeżeli stan ucznia wymaga interwencji medycznej, należy natychmiast wezwać służby ratownicze.
4. Jeżeli uczeń przejawia zachowania agresywne zagrażające zdrowiu lub życiu jego bądź innych osób, należy natychmiast wezwać policję.
5. Wychowawca/dyrektor/pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się na miejscu zdarzenia rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Jeżeli rodzice nie stawią się na wezwanie, należy wezwać służby (pogotowie ratunkowe lub policję) i wspólnie z nimi zdecydować o dalszym losie ucznia.
6. Po przybyciu rodziców wychowawca/dyrektor/pedagog powinien przeprowadzić w ich obecności rozmowę dyscyplinującą z uczniem, w której wyjaśni jasno konsekwencje jego zachowania, a także wskaże rodzicom konieczność sprawowania szczególnego nadzoru nad uczniem. Można także wskazać rodzicom/opiekunom prawnym placówki i instytucje, gdzie mogą zwrócić się o specjalistyczną pomoc dla swojego dziecka.
7. Pedagog szkolny/psycholog szkolny są zobowiązani opracować plan działań profilaktycznych, wychowawczych i terapeutycznych w pracy z dzieckiem, wdrożyć ten plan, monitorować jego realizację oraz prowadzić ewaluację.
8. W przypadku gdy rodzice/opiekunowie prawni nie wyrażają chęci współpracy z Fundacją, nie przestrzegają ustalonych zasad lub gdy sytuacja się powtarza, szkoła ma obowiązek poinformować o sytuacji właściwe instytucje, tj. sąd rodzinny lub policję.
9. Jeżeli uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej ukończył 17. rok życia, należy zawiadomić o sytuacji policję, gdyż czyn ten stanowi wykroczenie i podlega kompetencjom tych służb.

Podejrzenie posiadania alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej

1. W przypadku gdy nauczyciel/wychowawca/inny pracownik Fundacji podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie alkohol lub inną substancję psychoaktywną, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora oraz pedagoga.
2. Opiekun w obecności innej osoby (świadka) może zażądać od ucznia opróżnienia kieszeni czy plecaka w celu ujawnienia niebezpiecznej substancji.
3. Jeżeli uczeń odmawia, nauczyciel powinien wezwać policję, w której kompetencjach leży przeszukanie odzieży i plecaka ucznia oraz w przypadku ujawnienia substancji - przekazanie jej do szczegółowych analiz.
4. Jeśli uczeń dobrowolnie odda nauczycielowi posiadaną substancję, należy właściwie ją zabezpieczyć celem przekazania policji oraz sporządzić szczegółową notatkę służbową z zajścia.
5. Wychowawca/dyrektor/pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się na spotkanie rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Ponadto należy wezwać policję celem odebrania z terenu bursy lub prowadzonych zajęć podejrzonej substancji i przekazania jej do analizy oraz zdecydowaniu o losie ucznia, którego podejrzewa się o czyn karalny.
6. Pedagog / psycholog winien przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców/opiekunów prawnych

rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi, wychowawczymi i terapeutycznymi. Wsparcia udziela się również rodzicom ucznia.

W przypadku odmowy współpracy przez rodziców/opiekunów prawnych:

1. Fundacja pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję,
2. powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania,
3. Fundacja współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia,
4. Fundacja udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem,
5. Fundacja współpracuje z ośrodkiem wychowawczym, w którym umieszczono ucznia.

CZĘŚĆ V. PRZEMOC PSYCHICZNA I FIZYCZNA

Agresja fizyczna

1. W przypadku gdy nauczyciel/wychowawca/pracownik Fundacji zauważy ucznia, którego zachowanie jest agresywne w stosunku do innych osób, powinien podjąć natychmiastowe działania mające na celu przerwanie, wyeliminowanie tych czynów i kolejno powiadomić o tym fakcie dyrektora oraz pedagoga.

WAŻNE!

Pracownik/opiekun Fundacji powinien w sposób stanowczy i zdecydowany zakomunikować sprawcy bądź sprawcom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Czyni to w formie wyraźnych, krótkich i zrozumiałych zwrotów.

2. W razie potrzeby należy niezwłocznie odseparować sprawcę agresywnych zachowań od pokrzywdzonych oraz przekazać go pod opiekę dyrektorowi/pedagogowi lub innej wyznaczonej osobie.
3. Należy również ustalić ewentualne ofiary agresora oraz świadków agresywnego zachowania.
4. W przypadku obrażeń należy poinformować opiekę medyczną (w przypadku jej braku można wezwać pogotowie).
5. Jeśli występuje stan zagrożenia życia (ofiara nieprzytomna), pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor wzywa natychmiast karetkę pogotowia.
6. Wychowawca/dyrektor/pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się na miejscu rodziców/opiekunów prawnych ucznia agresora.
7. Pedagog /psycholog i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzona zostaje notatka.
8. Pedagog /psycholog udzielają wsparcia poszkodowanemu, podejmują również działania mające na celu korekcję zachowania sprawcy.
9. Jeśli sprawa nie jest poważna, wychowawca i dyrektor decydują o dalszym postępowaniu w sprawie. Stosuje się konsekwencje przewidziane w wewnętrznych dokumentach.
10. W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora szkoła kieruje sprawę na policję lub/i informuje sąd rodzinny.
11. Kiedy w ocenie dyrektora, psychologa i/lub pedagoga okoliczności i stan psychiczny poszkodowanego i agresora na to pozwolą, między skonfliktowanymi można przeprowadzić mediację.
 - a. Mediację przeprowadza psycholog/pedagog w obecności dyrektora.

Agresja werbalna

1. W przypadku ujawnienia tej formy agresji należy niezwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
2. Osoba ujawniająca sytuację jest zobowiązana powiadomić trenera i/lub dyrektora, pedagoga/psychologa.
3. Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza rozmowę z uczniem w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia. Ważne, aby rozmowę z ofiarą i agresorem przeprowadzić osobno.
4. W zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
5. Pedagog /psycholog podejmują działania mające na celu rozwijanie świadomości sprawcy i poszkodowanego, rozwijanie umiejętności zarządzania emocjami.
6. Pedagog szkolny/psycholog szkolny obserwują sprawcę i poszkodowanego i udzielają im na bieżąco, w zależności od potrzeb, pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
7. W poważnych przypadkach, np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego, powiadamiana jest policja.
8. Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w wewnątrzszkolnych dokumentach.
9. Kiedy w ocenie dyrektora, psychologa i/lub pedagoga okoliczności i stan psychiczny poszkodowanego i agresora na to pozwolą, między skonfliktowanymi można przeprowadzić mediację.
 - a. Mediację przeprowadza psycholog/pedagog w obecności dyrektora.

Rozmowa z agresorem i ofiarą przemocy

Działania „na gorąco”

Ważne!

Jeśli jesteś świadkiem przemocy, zareaguj stanowczo, by przerwać ten proceder. Ważne jest, by używać zdecydowanych, krótkich i zrozumiałych komunikatów: „stop”, „nie zgadzam się”, „koniec”. Niedopuszczalne jest, by obrażać ucznia za jego zachowanie, grozić mu, wyzywać go. Można natomiast mówić o negatywnym zachowaniu ucznia, co nie definiuje go jako osoby.

Co możesz zrobić?

1. Reaguj na każdy przejaw agresji.
2. Oceń, czy poradzisz sobie samodzielnie podczas interwencji, czy przyda ci się wsparcie.
3. Zachowaj spokój, wszelkie nazbyt emocjonalne reakcje mogą eskalować agresję.

4. Mów głośno, wyraźnie i powoli.
5. Przypomnij o zasadach i granicach.
6. Omów konsekwencje.
7. Zapewnij wsparcie poszkodowanemu.
8. Sporządź dokumentację zdarzenia.
9. Rozpocznij rozmowy indywidualne.

Schemat reakcji

1. Przerwanie zachowania agresywnego - powiedz: „stop!"; w razie potrzeby należy rozdzielić uczniów.
2. Wskazanie faktów - powiedz, co widzisz, unikaj ocen: „Kopiesz ją", „Ona tego nie chce".
3. Przypomnienie zasad: „Złamałaś zakaz stosowania przemocy".
4. Wyrażenie własnego zdania: „Nie jestem w stanie zaakceptować tego, co robisz, nie masz na to mojej zgody".
5. Zapowiedzenie konsekwencji i ich realizacja: „Poinformuję o tym wychowawcę i rodziców".
6. Monitorowanie sytuacji aż do całkowitego wyciszenia. Poinformowanie o oczekiwaniach:
7. „Bardzo chcę, abyś przestała go popychać i wrogo komentować jego wygląd".
8. Uniemożliwienie kontaktu między uczniami. Jeśli zauważysz taką potrzebę, rozdziel uczniów i dopilnuj, by w danym dniu nie mieli ze sobą kontaktu.

Skrypty do rozmów

Skrypty do rozmów z uczniami stosującymi przemoc

Czekasz na pierwszego ucznia (prowodyra). Bądź zrelaksowany. Kiedy uczeń wejdzie, poproś go, żeby usiadł. Popatrz na niego, potem poczekaj, aż on spojrzy na ciebie. Wystarczy zerknięcie. Wtedy zacznij.

Przebieg rozmowy

1. Słyszałem, że byłeś niemiły dla X. Opowiedz mi o tym. Jeżeli dziecko zaprzeczy, powiedz: „Tak, ale coś niemiłego przydarzyło się X. Opowiedz mi o tym".

Wskazówki:

- Słuchaj tego, co ci opowiada uczeń - nie przerywaj.
- Nie przejmuj się długimi przerwami ciszy, daj uczniowi czas na pomyślenie.
- Nie oskarżaj ani nie obwiniaj.
- Staraj się unikać zadawania dodatkowych pytań.
- Zaakceptuj, jeżeli uczeń będzie uważał swoje zachowanie wobec tego innego ucznia za usprawiedliwione - może czuć do niego złość.

- Pracuj w kierunku zrozumienia, że X-owi dzieje się źle (ktokolwiek jest temu winny).
2. Wygląda więc na to, że X-owi dzieje się w szkole źle.
 3. Rozumiem. Zastanawiam się, co mógłbyś zrobić, żeby pomóc X-owi w tej sytuacji.

Wskazówki:

- Zobacz, jakie rozwiązanie może uczeń wymyślić.
- Zachęcaj. Kiedy pojawi się coś praktycznego i odpowiedniego, powiedz: „Doskonale. Wypróbuj to przez tydzień, potem spotkamy się i zobaczymy, jak ci idzie. Do widzenia”.
- Powstrzymaj się od obwiniania, zawstydzania, grożenia i potępienia sprawcy. Na początku wyjaśnij sprawcy powody spotkania, wskaż fakty i zachowania, które przejawiał. Wysłuchaj sprawcy, a następnie poinformuj go, jakie konsekwencje poniesie. Porozmawiajcie o tym, jak można naprawić zaistniałą sytuację. Dobrym rozwiązaniem jest podpisanie kontraktu.

Skrypty do rozmowy z ofiarą przemocy

Podczas rozmowy z uczniem, wobec którego użyto przemocy, twoja rola powinna sprowadzać się do doradztwa, pomagania w znalezieniu rozwiązania, dzięki któremu może on aktywnie działać na rzecz poprawienia sytuacji. Czasami może być potrzebna twoja pomoc, np. w przeciwiczeniu zachowań asertywnych.

Przebieg rozmowy

1. Dzień dobry Y. Usiądź. Chcę z tobą porozmawiać, bo słyszałam, że przydarzyły ci się jakieś niemiłe rzeczy.
2. Wygląda na to, że masz już tego dosyć.
3. Czy uważasz, że jest coś, co mogłoby poprawić sytuację?
4. Dobrze. Spróbujesz tego przez następny tydzień, a potem porozmawiamy i zobaczymy, jak się sprawy mają. W porządku? To do zobaczenia.

Wskazówki:

- Pozwól uczniowi opowiedzieć o tym, co go spotkało. Wysłuchaj, nie przerywając, nie oceniając. Postaraj się zrozumieć jego emocje i zachowania. Doceniaj wszelkie konstruktywne sposoby radzenia sobie z zaistniałą sytuacją. Poinformuj ucznia o działaniach, jakie masz zamiar podjąć. Ustalcie wspólnie dalsze sposoby działania mające na celu rozwiązanie sytuacji problemowej.

Skrypty do rozmowy z uczniem, który prowokuje

Jeżeli uczeń prowokuje do zachowań agresywnych, powinieneś także spróbować pomóc mu zdać sobie sprawę, że jego własne zachowania przyczyniają się do tej sytuacji i także on musi się zmienić.

Przebieg rozmowy

1. Dzień dobry Y. Usiądź. Chcę z tobą porozmawiać, bo słyszałam, że przydarzyły ci się jakieś niemiłe rzeczy.
2. Wygląda na to, że masz już tego dosyć.
3. Opowiedz mi więcej o tym, co się dzieje. Jak to wszystko się zaczęło?
4. Czy możesz wymyślić coś, co poprawiłoby sytuację?
5. Dobrze. Spróbujesz tak robić tydzień, a potem znowu porozmawiamy i zobaczymy, jak się sprawy mają. W porządku? To do zobaczenia.

Podopieczny jako ofiara przemocy lub przestępstwa

Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r., poz. 1805 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 984).
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359).
6. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r., poz. 2230).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2022 poz. 1593).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1449).

Pamiętaj:

Przepisy prawa jak również instytucje je stosujące, powinny osobę do 18. roku życia traktować jak szczególny podmiot prawa i zapewnić jej specjalną ochronę legislacyjną. Obowiązek ochrony dziecka spoczywa na osobach, które w danym momencie sprawują nad nim opiekę. W przypadku szkoły jest to dyrektor oraz wszyscy nauczyciele.

Kodeks karny stwierdza, że kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu

na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Jeżeli czyn określony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10, a jeżeli następstwem czynu jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Zaniedbanie na gruncie kodeksu rodzinnego i opiekuńczego określane jest jako zagrożenie dobra dziecka. Sąd rodzinny i opiekuńczy obowiązany jest działać z urzędu w każdej sytuacji, kiedy potrzeby dziecka: fizyczne, emocjonalne, intelektualne, ekonomiczne, kulturalne, edukacyjne nie są zaspokajane oraz występuje zagrożenie dobra dziecka.

Postępowanie wychowawcy wobec podopiecznego, który stał się ofiarą przemocy

1. W pierwszej kolejności pracownik, który podejrzewa, że dziecko jest ofiarą przemocy powinien zawiadomić o tym fakcie pedagoga, pedagoga specjalnego, psychologa, wychowawcę i dyrektora szkoły. Jeżeli dziecko doznaje przemocy fizycznej od kogoś z rówieśników powinno się zawiadomić również rodziców (prawnych opiekunów) dziecka.
2. Następnie wybrany specjalista powinien zaprosić ucznia na rozmowę. Dobrze, gdyby była to rozmowa sam na sam. Specjalista powinien zapewnić warunki do swobodnej rozmowy i zadbać o to, aby rozmowa odbywała się w takim pomieszczeniu do którego nikt nie wejdzie w trakcie jej trwania.
3. Specjalista po rozmowie z dzieckiem, powinien spisać notatkę służbową z tej rozmowy. Jeżeli istnieje taka potrzeba powinien on poinformować o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dyrektora.
4. Specjalista wzywa rodziców/opiekunów prawnych przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w obecności trenera lub/i dyrektora Szkoły.
5. Dyrektor może postanowić o utworzeniu „grupy roboczej”, która ma na celu interwencję w sprawie dziecka. Jeżeli dziecko doznaje przemocy fizycznej od kogoś z rówieśników do grupy roboczej powinno się także zaprosić rodziców (prawnych opiekunów) dziecka.
6. Specjalista powinien sporządzić opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z uczniem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan pomocy dziecku, który uwzględniałby przede wszystkim sposoby zapewnienia dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia jakie Fundacja może zaoferować dziecku a także informację o specjalistycznych placówkach pomocy dziecku jeżeli istnieje taka potrzeba.
7. Specjalista ustala z rodzicami/opiekunami prawnymi plan pomocy dziecku, poprzez określenie sposobu powstrzymania przemocy wobec dziecka, zobowiązanie do skonsultowania dziecka i rodziny z odpowiednimi profesjonalistami, ustala harmonogram kontaktów z osobami i instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka. Powinien także poinformować o konsekwencjach prawnych przemocy wobec dziecka i obowiązkach szkoły w tym zakresie.

Pamiętaj:

Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że dziecko jest ofiarą przemocy- nieważne czy fizycznej, czy psychicznej, zwłaszcza w przypadku, gdy rodzice/opiekunowie prawni odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, dyrektor pracujący z dzieckiem powinien podjąć interwencję prawną. Interwencja prawna rozumiana jest jako powiadomienie odpowiednich instytucji: policji, prokuratury, sądu rodzinnego i nieletnich o przestępstwie lub zagrożeniu dobra dziecka, w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

1. Powiadomienia należy dokonać drogą pisemną. Do policji lub prokuratury składamy zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstw (powinno mieć krótką, jasną formę). Do zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wystarczy tzw. wiarygodna wiadomość, a nie pewność popełnienia przestępstwa. To organy wymiaru sprawiedliwości mają za zadanie zebrać dowody i ustalić czy przestępstwo zaistniało czy nie.
2. Zawiadomienie należy zgłosić do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.
3. Zawiadomienie składa organ/osoba uprawniona do reprezentowania Fundacji.
4. Jeżeli organ reprezentujący instytucję odmawia złożenia zawiadomienia, powinien je złożyć pracownik Fundacji bezpośrednio zaangażowany w sprawę (jest to jego prawny obowiązek).
5. Złożenie zawiadomienia nie jest z warunkowane zgodą rodziców/ opiekunów prawnych małoletniego pokrzywdzonego. Poinformowanie ich o działaniach Fundacji zależy od woli instytucji składającej zawiadomienie.
6. Prokuratura ma obowiązek zawiadomić o wszczęciu, odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa Szkołę która złożyła zawiadomienie o przestępstwie.
7. Jeśli Fundacja nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa, może wnieść zażalenie do prokuratury na bezczynność organu.
8. Na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa przysługuje zażalenie, które należy złożyć ciągu 7 dni od otrzymania postanowienia do sądu rejonowego, wydział karny właściwego ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

Wniosek o wgląd w sytuację rodziny

1. Wniosek należy wysłać do sądu rodzinnego i nieletnich, właściwego ze względu na miejsce faktycznego pobytu dziecka.
2. Wniosek może złożyć każdy, kto uważa, że dobro dziecka w rodzinie jest zagrożone.
3. Sąd wszczyna postępowanie z urzędu.
4. We wniosku należy podać imię i nazwisko i adres dziecka. Wniosek może zawierać opis sytuacji

dziecka, ocenę tej sytuacji, propozycję rozwiązania tej sytuacji lub propozycję działań jakie może podjąć Szkoła, a na które nie zgadzają się rodzice/opiekunowie prawni.

Oznaki znęcania psychicznego i fizycznego u dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej

Pamiętaj:

1. Jeśli istnieje uzasadnione podejrzenie, że stosowana jest przemoc wobec dziecka, zadaniem dyrektora/pedagoga/psychologa jest założenie Niebieskiej Karty.
2. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta - A w obecności dziecka oraz rodzica lub opiekuna prawnego.
3. W sytuacji gdy rodzic jest sprawcą przemocy, wówczas kartę wypełnia się w obecności najbliższej pełnoletniej osoby dziecka.
4. Po wypełnieniu formularza Niebieska Karta - A osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest ofiarą przemocy w rodzinie, przekazuje się formularz Niebieska Karta- B.
5. Jeśli przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz Niebieska Karta- B przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu.
6. Wypełniony formularz Niebieska Karta - A szkoła przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.

Wskazówki dotyczące rozmowy z dzieckiem

1. Rozmowa powinna odbywać się w przyjaznych warunkach (miejsce zapewniające dyskrecję i spokój, możliwość poświęcenia odpowiedniej ilości czasu - brak pośpiechu).
2. Rozmowa powinna odbywać się bez narzucania tempa przekazywania informacji. Prowadzący rozmowę powinien wykazać się cierpliwością i nie poganiać dziecka.
3. Zadaniem prowadzącego jest sporządzenie dokumentacji; ta czynność nie powinna zakłócać przebiegu rozmowy.
4. Podczas rozmowy należy ocenić stopień zagrożenia bezpieczeństwa dziecka i ustalić, kto z rodziny może zapewnić mu bezpieczeństwo.
5. Zaczynając rozmowę, warto się przedstawić i powiedzieć parę słów na swój temat. Nie należy zaczynać od tematu związanego z przemocą, chyba że jest to inicjatywa ucznia.
6. Prowadzący rozmowę powinien umiejętnie zarządzać emocjami. Ujawnienie przemocy to niełatwa sytuacja, dlatego zadaniem prowadzącego będzie kontenerowanie emocji i wsparcie ucznia.
7. Jednym z podstawowych obowiązków prowadzącego rozmowę jest dołożenie wszelkich starań, by dziecko poczuło się zrozumiane, wysłuchane i miało nadzieję, że udzielona zostanie mu stosowna

pomoc. Empatyczna postawa to warunek prowadzenia tego typu rozmów.

8. Nie należy poprawiać ucznia, zwracać mu uwagi, nawet jeśli w jego komunikatach pojawią się wulgarne zwroty czy inne niedopuszczalne w normalnych warunkach formy.
9. W sytuacji gdy podczas rozmowy ujawnione zostaną fakty świadczące o tym, że zdrowie lub życie dziecka jest zagrożone, prowadzący rozmowę zobowiązany jest zadbać o to, aby uczeń spędził najbliższy czas w świetlicy albo pod opieką nauczyciela. W tym czasie prowadzący zwołuje pilne spotkanie z dyrekcją, by ustalić dalszą procedurę działania.

Zadania pracowników Fundacji - podejrzenie krzywdzenia dziecka

Dyrektor pionu

1. Jako organ reprezentujący Fundację ma prawo wystąpić do sądu rodzinnego, prokuratury, ośrodka pomocy społecznej z zawiadomieniem o zagrożeniu dziecka krzywdzeniem. Ma również prawo złożyć zażalenie na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie podejrzenia przemocy wobec dziecka ze strony rodziców.
2. Ma obowiązek sprawować opiekę nad uczniami oraz stwarzać warunki do harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne i profilaktyczne.
3. Rozpoznaje występowanie zaniedbań wobec dzieci oraz zapobiega im przez kontrolowanie wykonywania obowiązków rodzicielskich, w tym zgłoszenia dziecka do szkoły oraz zapewnienia mu regularnego uczęszczania na zajęcia.
4. Wykonuje zadania, które związane są z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom i trenerom, prowadzącym warsztaty podczas zajęć, co kształtują wewnętrzne zasady i normy postępowania.
5. Zapewnia pracownikom pionu właściwą pomoc w realizacji powierzonych zadań, a także w doskonaleniu zawodowym. Ma także wpływ na klimat organizacyjny Fundacji.
6. Organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wpływa na sposób, w jaki jest ona udzielana.
7. Odpowiada za właściwe prowadzenie i przechowywanie dokumentacji przebiegu nauczania działalności wychowawczej i opiekuńczej.
8. Dyrektor jako funkcjonariusz publiczny, w przypadku niedopełnienia obowiązków z zakresu udzielenia pomocy dziecku krzywdzonemu ponosi odpowiedzialność karną.

Pedagog

1. Zobowiązany jest do udzielenia bezpośredniej pomocy w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka. W zakres tego wchodzi również udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej w przypadku, gdy na terenie zajęć nie przebywa pielęgniarka.
2. W przypadku gdy nie ma zgody rodziców na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu lub jeżeli taka zgoda nie jest możliwa do uzyskania natychmiast, pedagog ma prawo wysłać wniosek do sądu rejonowego o zgodę na poddanie dziecka takiemu badaniu.
3. W ramach działań diagnostycznych pedagog zbiera informacje o dziecku, mając na uwadze w

szczegółności czynniki ryzyka oraz dane świadczące o przemocy lub ją wykluczające (np. uzależnienie od alkoholu w rodzinie). Dane te mogą zostać pozyskane od innych pracowników Fundacji, dziecka, rodziców dziecka.

4. We współpracy z wychowawcą oraz innymi osobami pomagającymi dziecku przeprowadza ocenę zagrożenia dziecka przemocą oraz na tej podstawie opracowuje plan pomocy, a także wskazuje konkretne działania oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację.
5. Stale monitoruje sytuację dziecka, jego zachowanie, wygląd.
6. Do obowiązków pedagoga szkolnego należy również zabezpieczenie ewentualnych dowodów, przy czym nie ma on obowiązku dokonywania oceny ich wiarygodności.
7. Stale współpracuje z wychowawcą, trenerami, psychologiem w celu prowadzenia obserwacji dziecka.
8. Podejmuje współpracę z dyrektorem pionu w kwestii podejmowania interwencji związanych z podejrzeniem przemocy w rodzinie. Przygotowuje pisma zwołujące oraz zawiadamiające zespoły interdyscyplinarne, wydziały rodzinne i nieletnich sądu rejonowego, prokuraturę, policję, ośrodek pomocy społecznej, komisję rozwiązywania problemów alkoholowych o potrzebie udzielenia pomocy dziecku.
9. Na terenie bursy lub prowadzonych zajęć koordynuje pracę z dzieckiem, monitoruje jego sytuację, dbając o poufność i niewłączanie w sprawę osób niezwiązanych z pracą nad konkretnym przypadkiem.
10. Organizuje współpracę ze specjalistami z poradni specjalistycznych, do których kierowane jest dziecko lub jego rodzice.
11. Zwołuje zespół interdyscyplinarny, a także informuje rodziców o działaniach, jakie zostały podjęte na rzecz dziecka.
12. Prowadzi dokumentację udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także konsultacji spraw prowadzonych ze specjalistami.

Wychowawca

1. W sytuacji gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, wychowawca ma obowiązek udzielić mu bezpośredniej pomocy, w tym pomocy przedmedycznej, zwłaszcza jeśli na terenie bursy lub prowadzonych zajęć nie jest obecna pielęgniarka.
2. Jeśli istnieje taka konieczność, wychowawca ma prawo wysłać wniosek do sądu rejonowego wydział rodzinny i nieletnich z prośbą o wydanie zgody na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców.
3. Ściśle współpracuje z pedagogiem w celu przekazania mu informacji o dziecku.
4. Sporządza notatki i przechowuje je w indywidualnej teczce ucznia.
5. We współpracy z pedagogiem ustala plan pomocy dziecka oraz systematycznie monitoruje jego sytuację.
6. Zobowiązany jest do udzielenia dziecku wsparcia na wszystkich etapach pomocy.

Inni pracownicy pedagogiczni

1. Mają obowiązek skontaktować się z wychowawcą dziecka i pedagogiem oraz przekazać informację o swoich podejrzeniach i obserwacjach.
2. Osoby te biorą udział w monitorowaniu sytuacji dziecka oraz - jeśli istnieje taka potrzeba - w opracowaniu wspólnie z pedagogiem i wychowawcą planu udzielenia pomocy dziecku.

Pracownik ochrony czy inna osoba z obsługi lub administracji

Mają obowiązek skontaktować się z wychowawcą dziecka i pedagogiem oraz przekazać informację o swoich podejrzeniach i obserwacjach.

Symptomy charakterystyczne dla różnych form przemocy

Rodzaj symptomów	Charakterystyka
Obrażenia fizyczne charakterystyczne dla doznawania przemocy	• często powtarzające się, nieleczone obrażenia, • nietypowa dla przypadkowych obrażeń lokalizacja (czaszka, uszy, oczy, usta, szyja, ramiona, klatka piersiowa, plecy, pośladki, genitalia, uda), • siniaki, ślady po uszczyptnięciach, naderwanie lub zniekształcenie małżowiny usznej, urazy geometryczne o wyraźnym zarysie, zaznaczanych kształtach przedmiotów użytych do bicia, ślady wbijania paznokci, • ślady duszenia, • niewyjaśnione owrzodzenia, krwawienia i rany w okolicach genitaliów i odbytu, • oparzenia, przypalenia, • ślady ugryzień z zarysem zębów dorosłego człowieka, • łysienie, które może być wynikiem szarpania za włosy, liczne i częste złamania, które mogą powodować zniekształcenia kończyn
Symptomy fizyczne świadczące o zaniedbaniu	• bardzo niska higiena osobista - dziecko jest stale brudne, cuchnące, ma brudne paznokcie i ubrania • wychudzenie - waga zbyt niska w stosunku do wzrostu i wieku, • dziecko jest zawsze głodne, • ciągłe zmęczenie, apatia, • nieleczone choroby, urazy, • oznaki odmrożeń, • ropne zapalenie skóry, • ślady ukąszeń (pchły, pluskwy), • świerzb, • dziecko szybko przybiera na wadze, poprawia się jego ogólna kondycja podczas krótkich pobytów poza domem rodzinnym, a jego wygląd marnieje, • po powrocie łysienie, które może być wynikiem szarpania za włosy, • liczne i częste złamania, które mogą powodować zniekształcenia kończyn
Behawioralne symptomy krzywdzenia	• poszukiwanie przez dziecko stałej uwagi nauczyciela, • chęć bliskości fizycznej, nadmierne i częste

dziecka	● przytulanie się, ocieranie, głaskanie, ● tzw. „zimne wyczekiwanie”, które polega na ciągłej obserwacji dorosłych i modyfikacji swoich zachowań tak, aby uniknąć ewentualnej przemocy, ● tzw. „niemądry” uśmiech stosowany przez dzieci, by wydać się bardziej przyjaznymi lub skompensować ciągłe wyzywanie i poniżanie, u dzieci poniżanych zachowanie może przybrać formę ciągłej agresji i złości, ● wyraźny brak radości życiowej, ● postawa nadmiernie narzekająca, ● postawa pasywna, wycofująca się, ● zbyt pospieszne przeproszanie, ● zachowanie agresywne, ● częste napady złości i złego humoru, ● lęk przed rozbieraniem się, ● lęk przed powrotem do domu, ● wyrażanie lęku przed rodzicami, ● nieadekwatny do pogody strój (zakrywanie obrażeń), ● lęk, kulenie się przed dotknięciem lub chęcią pogłaskania, ● wtórne moczenie się
Symptomy behawioralne wykorzystywania seksualnego dziecka	● pseudodojrzałe zachowania o seksualnym charakterze, zachowania seksualne nietypowe dla wieku (duża częstotliwość zachowań, ich kompulsywność, używanie przemocy, sapanie lub dokładne odwzorowywanie), ● zachowania o zabarwieniu seksualnym kierowane w stronę seksualnie dorosłych lub rówieśników (dotykanie genitaliów i zachęcanie do masturbacji, u starszych dzieci promiskuityzm), ● używanie nowych, niespotykanych dotąd nazw organów i czynności płciowych, obsceniczne wyrazy i zwroty, ● ciągła, przymusowa, niepohamowana masturbacja, ● agresywne zachowania seksualne wobec rówieśników, symulowanie sytuacji seksualnych, ● pisanie, mówienie, rysowanie w kontekście seksualnym, ● postawa „zimnego wyczekiwania”, nadmiernie ostrożna, ● postawa obojętności, odosobnienie, izolacja, brak przyjaciół,

	● uciekanie od rzeczywistości,● doświadczenie tzw. chwil utraty pamięci,● przerywanie aktywności, które dotychczas sprawiały przyjemność,● brak zaufania,● uskarżanie się na bóle w podbrzuszu, genitaliów bez przyczyn medycznych,● zaburzenia jedzenia,● zaburzenia snu,● nagłe pojawienie się trudności szkolnych, wagarowanie,● niska samoocena, poczucie winy,● ciągłe ucieczki z domu,● kradzieże, kłamstwa,● samookaleczenie i próby samobójcze,● głębokie stany depresyjne,● zachowania regresywne,● ciąża z upartym ukrywaniem ojcostwa,● drapanie intymnych okolic - infekcje, choroby weneryczne,● lęk i niechęć jawna lub sugerowana do przebywania z określonymi dorosłymi,● obawa przed badaniami medycznymi,● posiadanie pieniędzy z niewiadomego źródła

CZĘŚĆ VI. CYBERZAGROŻENIA

Bezprawne użycie cudzego wizerunku w sieci oraz łamanie prawa autorskiego

Uczniowie bardzo często udostępniają zarówno swoje zdjęcia, jak i zdjęcia kolegów w mediach społecznościowych bez uzyskania ich zgody, w myśl zasady, że skoro kolega nie pyta, czy może udostępnić moje zdjęcie, to ja również nie będę o to pytał. Problem może pojawić się w sytuacji upublicznienia zdjęcia/filmu ukazującego kolegę lub koleżankę w sposób prześmiewczy i poniżający. Należy pamiętać, że opublikowanie czyjegoś zdjęcia bez zgody tej osoby może skutkować odpowiedzialnością cywilną i karną osoby, która takiej publikacji się dopuściła. Dlatego należy pamiętać o wcześniejszym uzyskaniu zgody osoby, której wizerunek ma zostać opublikowany.

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

1. Należy zebrać informacje przede wszystkim o:
 - a. osobie dokonującej zgłoszenia - czy jest do tego uprawniona, tj. czy to jej wizerunek lub wizerunek osoby, która jest pod jej władzą rodzicielską, został naruszony bezprawnym działaniem,
 - b. okolicznościach zdarzenia,
 - c. możliwych dowodach, np. zrzut ekranu dokumentujący bezprawne użycie wizerunku.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

1. Dochodzenie naruszeń dóbr osobistych, w tym wizerunku, jest co do zasady działaniem podejmowanym z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami. Natomiast w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo mogą być zaangażowane organy ścigania.

Działania wobec sprawców zdarzenia spośród podopiecznych Fundacji/spoza grona podopiecznych Fundacji

1. Decyzja o dalszych krokach prawnych w sprawach o naruszenie dóbr osobistych, w tym wizerunku, należy do osoby, której wizerunek został bezprawnie użyty w internecie.
2. Fundacja, oprócz realizacji zapisów podstawy programowej związanych z prawem autorskim, może podczas prowadzonych zajęć proponować aktywności, których celem będzie wprowadzenie uczniów w tematykę związaną z bezpiecznym i przemyślanym udostępnianiem wizerunku w Internecie, w tym przede wszystkim w mediach społecznościowych. Działania prewencyjne mogą zapobiec podobnym zdarzeniom w przyszłości.

3. Decyzja o dalszych krokach prawnych w sprawach o naruszenie dóbr osobistych, w tym wizerunku, należy do uprawnionego. Fundacja może zaangażować się w spór, jeśli dotyczy to sytuacji, w której bezprawnego użycia wizerunku dopuścił się uczeń wobec drugiego ucznia, np. w charakterze mediatora pomiędzy stronami w celu uniknięcia procesu sądowego.

Działania wobec ofiar zdarzenia

1. Ofiarę zdarzenia, w szczególności jeśli wizerunek został bezprawnie użyty w sposób prześmiewczy i poniżający, należy objąć opieką psychologa lub pedagoga.

Działania wobec świadków

1. W przypadku gdy więcej osób wiedziało o bezprawnym użyciu wizerunku w sposób prześmiewczy lub poniżający, należy przeprowadzić z nimi rozmowy wychowawcze mające na celu uzmysłowienie im problemu i ukształtowanie w nich postawy sprzeciwu wobec podobnych działań.

Ujawnienie zdarzeń o charakterze cyberprzemocy

Informacja o tym, że wśród podopiecznych Fundacji miała miejsce cyberprzemoc, może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany podopieczny, jego rodzice lub inni podopieczni-świadkowie zdarzenia, pracownicy Fundacji. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna powinna obejmować:

1. udzielenie wsparcia ofierze przemocy,
2. zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia,
3. wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy podopiecznego.

Działania wobec zdarzenia

Pozyskanie informacji i przyjęcie zgłoszenia

1. Jeśli wiedzę o zajściu posiada pracownik niebędący wychowawcą, powinien przekazać informację trenerowi, który informuje o fakcie pedagoga i dyrektora.
2. Pedagog i dyrektor wspólnie z trenerem powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
3. Do zadań Fundacji należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
4. Ze względu na potencjalne bardzo negatywne skutki cyberprzemocy dla ofiary, należy dążyć do jak

najszybszego przerwania aktu.

Zebranie i zabezpieczenie dowodów

1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony WWW, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
2. Takie zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog, rodzice, a wreszcie policja, jeśli doszło do złamania prawa.
3. Na etapie zabezpieczania dowodów cyberprzemocy i identyfikacji sprawcy warto korzystać z pomocy informatyka.

Jak zarejestrować dowody cyberprzemocy?	
metoda	opis
Zachowywanie wiadomości	W przypadku przemocy przy użyciu telefonu komórkowego ważne jest, by nie usuwać SMS-ów, MMS-ów, historii połączeń, które wskazują na jej wystąpienie. W przypadku przemocy w internecie również, jeśli to możliwe, warto zachować treści, które na nią wskazują. W niektórych sytuacjach, gdy krzywdzące kogoś treści są opublikowane w miejscu widocznym dla wielu osób (np. komentarze pod zdjęciami w serwisie społecznościowym, wpisy na forum klasowym), konieczne jest ich usunięcie. Wówczas przed usunięciem tych treści należy je zabezpieczyć.
Wykonanie screenów (zrzut całego ekranu)	Dobrym sposobem na zabezpieczenie dowodów jest wykonanie tzw. screena. Screen jest czymś w rodzaju zdjęcia tego, co aktualnie widać na monitorze komputera. Dokument ze screenami należy zapisać na dysku komputera.
Archiwizowanie treści rozmów	Korzystając z komunikatorów i czatów, warto uruchomić autoarchiwizację - opcję automatycznego zapisywania wszystkich prowadzonych przez użytkownika rozmów. Umożliwia ona śledzenie historii poszczególnych kontaktów, a także prosty i szybki dostęp do określonych zapisów. Jeśli dany komunikator lub czat nie ma funkcji archiwizacji wiadomości, warto wówczas kopiować treści rozmów i zapisywać je w dowolnym edytorze tekstu.

Wykonanie zrzutu animacji ekranu	Innym sposobem na dokumentowanie tego, co dzieje się w internecie, jest korzystanie z programów do tzw. zrzutów z ekranu. Przy pomocy tego typu oprogramowania można dokonywać zapisu obrazu widocznego na monitorze. Zapis ten przypomina ostatecznie film przedstawiający wszystkie wykonywane czynności (prowadzone rozmowy, przeglądane strony itd.). Warto upewnić się, że oprogramowanie, z którego korzystamy, jest legalne.
Wydruk	Dowodem przemocy w sieci może być również wydruk witryny internetowej, na której opublikowane są określone treści. Przy wykonywaniu wydruków należy zwrócić uwagę na to, by obejmowały one całe okno witryny - łącznie z paskiem tytułowym i znajdującym się na nim adresem strony. Wydruki stron warto opisać, podając dokładną godzinę ich wykonania.
Zapis rozmów	Aby zabezpieczyć treści prowadzonych przy użyciu internetu rozmów lub innych dowodów w formie tekstu, można skopiować je z danego miejsca w internecie i zapisać w dowolnym edytorze, np. w Wordzie. W tej postaci zapisany plik należy zachować na dysku komputera. Korzystając z tej formy zachowywania dowodów, należy pamiętać, by w kopiowanym tekście nie dokonywać żadnych zmian. Ważne jest, by dokumentowany tekst był kompletny i zawierał wszystkie wypowiedzi, np. rozmowy na czacie. W przypadku tego typu zabezpieczania dowodów należy skopiować i zachować link do strony, na której treści te się znalazły.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

Identyfikacja sprawcy cyberprzemocy jest niezwykle istotna i warunkuje dalsze postępowanie placówki.

1. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
2. W przypadku gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

Co może pomóc w identyfikacji sprawcy?

1. Świadkowie. Inni uczniowie odwiedzający „obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, jeśli nie jest on zastrzeżony.
2. Kontakt z dostawcą usługi internetowej. Może on nie tylko zablokować konto agresora lub usunąć szkodliwe treści, ale także podać dane sprawcy cyberprzemocy. Dane takie nie mogą być jednak udostępniane osobom prywatnym. Aby je pozyskać, konieczny jest kontakt z policją.

3. Kontakt z operatorem sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony. Może on podjąć kroki w kierunku ustalenia sprawcy, jeśli otrzyma dane o dacie i godzinie rozmowy. Również w tym przypadku operator może udostępnić te dane tylko policji.

Działania wobec uczestników zdarzenia

Działania wobec ofiary cyberprzemocy

1. Wsparcie psychiczne. Ofiara cyberprzemocy potrzebuje pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych. Musi także wiedzieć, że Fundacja podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu. Podczas rozmowy z uczniem - ofiarą cyberprzemocy:
 - a. zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc ci o tym, co się stało,
 - b. powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało,
 - c. powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego,
 - d. zapewnij go, że Fundacja nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne,
 - e. bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka - zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.
2. Porada. Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania. Poradź uczniowi, aby:
 - a. nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony itp.,
 - b. nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je tobie lub innej osobie dorosłej,
 - c. zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp.,
 - d. jeśli korzysta z komunikatora, by ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć.
3. Monitoring. Po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia, sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy. Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony Fundacji. W rozmowie z nimi pedagog lub trener przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, proponują rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

Działania wobec świadka zgłaszającego cyberprzemoc

1. Powiedz, że dobrze zrobił, zgłaszając fakt przemocy.
2. Powiedz, że wymagało to od niego wiele odwagi.
3. Zapewnij o swojej dyskrecji.
4. Nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne (np. gdy sprawa została zgłoszona na policję).
5. Pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą.
6. Zadbaj o jego bezpieczeństwo, nie upubliczniając jego udziału w sprawie.

Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

Profesjonalną opieką należy otoczyć także świadków zdarzenia uczestniczących w ustalaniu przebiegu zajścia. Osoby podejmujące działania interwencyjne muszą mieć świadomość skutków, jakie działania te niosą nie tylko dla ofiar, ale i świadków zdarzeń.

1. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narazić ich na zemstę i groźby ze strony sprawcy. Osoba, której uczeń zaufał, informując o jakimkolwiek akcie przemocy, a więc także cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.
2. Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i poufnego postępowania. Występowaniu w roli świadka często towarzyszą dramatyczne przeżycia - uczniowie boją się, że sami również mogą stać się obiektem prześladowań, obawiają się etykiety „donosiciela”. Pedagog powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie i poczucie bezpieczeństwa u takiego ucznia oraz wykazać dla niego zrozumienie i empatię.
3. Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metody wyjaśniania sprawy, czy ostentacyjne wywoływanie go z zajęć celem złożenia zeznań, ze względu na bezpieczeństwo i nienarażanie go na odwet ze strony agresora. Niezadbanie o tego rodzaju podstawowe zasady bezpieczeństwa może sprawić, że następnym razem uczeń nie podejmie działań na rzecz obrony słabszych i pokrzywdzonych i nie zgłosi zagrażającego zdarzenia.

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on podopiecznym Fundacji, pedagog powinien podjąć dalsze działania.

1. Rozmowa z uczniem sprawcą przemocy o jego zachowaniu:
 - a. celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - b. sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że Fundacja nie akceptuje żadnych form przemocy;
 - c. należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
 - d. sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci

- szkodliwych materiałów;
- e. ważnym elementem rozmowy jest też określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;
 - f. jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
 - g. nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
2. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka
 - a. rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez Fundację środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
 3. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:
 - a. praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, zmiany postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii;
 - b. jeśli Fundacja ma odpowiednie warunki, pomoc psychologiczna może być udzielona sprawcy na terenie bursy;
 - c. w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
 4. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia:
 - a. Pedagog jest zobowiązany do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
 - b. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
 - c. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).

Obowiązki Fundacji w zakresie współpracy z policją i sądem opiekuńczym

1. Cyberprzemoc może wypełniać znamiona różnych przestępstw, ale są one ścigane na wniosek pokrzywdzonego. W przypadku gdy rodzice/opiekunowie prawni zdecydują się na zgłoszenie sprawy do policji, Fundacja może służyć wsparciem, np. kontaktując rodziców z odpowiednią jednostką.
2. Placówka oświatowa powinna powiadomić sąd rodzinny w sytuacjach, gdy pomimo zastosowanej procedury i dostępnych środków wychowawczych sprawca – podopieczny Fundacji kontynuuje działania naruszające bezpieczeństwo, dodatkowo gdy rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy z placówką oraz szczególnie w sytuacji, gdy placówce oświatowej znane są inne

Standardy ochrony małoletnich

Załącznik nr 1 do uchwały Zarządu Pomorskiej
Fundacji Filmowej w Gdyni z dnia...

przejawy demoralizacji.

Dokumentacja procedury interwencyjnej

1. Zgłoszenie	
sposób	szczegółowy opis
• bezpośrednio • pośrednio	

2. Data przyjęcia zgłoszenia	

3. Osoby uczestniczące	

4. Opis przebiegu zdarzenia

5. Zabezpieczone dowody

6. Zastosowane środki wychowawcze, dyscyplinarne, rekomendacje

7. Plan monitoringu zdarzenia

8. Załączniki (niepotrzebne skreślić):

Notatki z rozmów z uczestnikami zdarzenia;

Zrzuty ekranu z dnia

Treść korespondencji SMS/e-mail; Kopia wniosków/zgłoszeń do sądu rodzinnego/policji

inne:

9. Opracowanie dokumentacji – zespół w składzie

Imię i nazwisko (czytelnie)	data, podpis

Naruszenie prywatności dotyczącej nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka

Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka. Należy zwrócić uwagę na to, że podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź fotomontażu), szantażowania (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających reputację ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

1. Gdy sprawcą jest podopieczny - kolega ofiary z grupy - uczniowie lub rodzice powinni skontaktować się z dyrektorem, trenerem. W przypadku gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z policją i powiadomić o tym Fundację (zgodnie z Kodeksem karnym ściganie następuje wówczas na wniosek pokrzywdzonego).
2. Istotne dla ścigania sprawcy jest uzyskanie dowodów potwierdzających, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej.
3. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu oraz adres strony, na której udostępniony został wizerunek dziecka, konwersacja w komunikatorze, SMS).
4. Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności. W działaniu tym powinna wspierać ucznia osoba dorosła.
5. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary bądź w innych celach niezgodnych z prawem, należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w internecie.
6. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody, musi odbywać się za zgodą policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów online lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy

skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia. O czynach niezgodnych z prawem należy powiadomić policję.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

1. W przypadku gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz potwierdzają, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej, należy je zabezpieczyć i przekazać policji.
2. W przypadku gdy trudno to ustalić, identyfikacji powinna dokonać policja. W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo-profilaktycznych uzgodnionych z rodzicami.

Działania wobec ofiar zdarzenia

1. Nieletnią ofiarę incydentu należy otoczyć - w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi - opieką psychologiczno-pedagogiczną (jeśli jest taka potrzeba) i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z internatu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym).
2. Jeśli kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła powinna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.
3. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.

Działania wobec świadków

1. Gdy kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane szerszemu gronu podopiecznych, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze zwracające uwagę na negatywną ocenę narażania na uszczerbek wizerunku podopiecznego - koleżanki lub kolegi - oraz odpowiedzialność prawną.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze grupy/spoza grupy

1. Gdy sprawcą incydentu jest podopieczny Fundacji, należy wobec niego - w porozumieniu z rodzicami - podjąć działania wychowawcze zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinno być

zadośćuczynienie osobie poszkodowanej.

2. Celem tych działań powinno być nie tylko nabycie przez podopiecznego odpowiedniej wiedzy na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na prezentującą szacunek wobec cudzego wizerunku i prywatności. Działania takie Fundacja powinna podjąć niezależnie od powiadomienia policji/sądu rodzinnego.
3. Dyrekcja powinna podjąć decyzję w sprawie powiadomienia o incydencie policji, biorąc pod uwagę rodzaj czynu oraz wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga. Dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej radcy prawnego.
4. Gdy naruszenie prywatności czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice ucznia powinni o tym powiadomić policję.

Procedura zapobiegania i przeciwdziałania cyberprzemocy wśród uczniów w przypadku dostępu do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych

1. **Ujawnienie przypadku pojawienia się szkodliwych treści wśród podopiecznych Fundacji.** Informacja o kontakcie podopiecznych ze szkodliwymi treściami może dotrzeć do wychowawcy/trenera/pedagoga z różnych źródeł: od samych uczniów, ich rodziców lub innych pracowników Fundacji.
2. **Poinformowanie** o fakcie rozpowszechniania szkodliwych treści trenera, pedagoga/psychologa i dyrektora.
3. **Zabezpieczenie dowodów.** Zebranie informacji na temat szkodliwych treści, miejsca ich wystąpienia oraz ewentualnych sprawców. Wydrukowanie i zapisanie w formie zrzutów ekranu wszystkich dowodów rozpowszechniania niewskazanych obrazów w sieci; zachowanie SMS-ów. Jeśli treści są nielegalne, nieodpowiednio zabezpieczone lub niezgodne z regulaminem danej strony - kontakt z administratorem strony.
4. **Ustalenie okoliczności zdarzenia:** identyfikacja sprawcy zdarzenia (osoby, która rozpowszechniała szkodliwe treści), ustalenie, kim są świadkowie zdarzenia.
5. **Klasyfikacja szkodliwych treści:** pornograficzne, promujące nienawiść, rasizm, ksenofobię, przemoc, promujące zachowania antyspołeczne lub autodestrukcyjne, psychomanipulacja.
6. **Współpraca z pracownikiem zarządzającym dostępem do sieci w szkole.** Pomoc w zabezpieczeniu dowodów, konfiguracji zabezpieczeń sieci w bursie blokujących dostęp do szkodliwych materiałów.
7. **Diagnoza potrzeb i działania** wobec podopiecznych zaangażowanych w rozpowszechnianie szkodliwych treści (edukacja, warsztaty z grupą/klasą lub rozmowa na temat treści, jeżeli np. mają

negatywny wpływ na rozwój poznawczy, emocjonalny i są np. psychomanipulacją).

8. **Zdecydowany komunikat** ze strony Fundacji, że takie materiały nie są w organizacji akceptowane.
9. **Działania wobec sprawcy i osób uczestniczących.** Ustalenie okoliczności zdarzenia, rozmowa/spotkanie uczniów z nauczycielem/pedagogiem na temat przesyłanych treści (jakie emocje budzi prezentowany materiał, do jakich działań ich zachęca i jak wpływa na wyobrażenia na temat otaczającego świata), omówienie konsekwencji zdarzenia dla osób mających kontakt ze szkodliwymi treściami, w tym też konsekwencji wynikających ze złamania regulaminu bursy.
10. **Rozmowa z uczestnikami zdarzenia** (z każdym osobno). Jeżeli szkodliwe treści rozpowszechnia grupa uczniów, działania interwencyjne warto zacząć od lidera grupy.
11. **Powiadomienie rodziców uczniów o wydarzeniu** i zapoznanie, w miarę możliwości, z materiałem dowodowym. Poinformowanie rodziców o działaniach podjętych przez Fundację wobec ucznia i podjęcie współpracy z rodzicami w celu rozwiązania problemu.
12. **Zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej** uczestnikom zdarzenia.
13. Wsparcie informacyjne dotyczące możliwych działań wobec szkodliwych treści, informacja dotycząca formy ich zgłaszania do **Dyżurnet.pl** (punkt kontaktowy zajmujący się zwalczaniem nielegalnych treści w internecie), zabezpieczania dowodów.
14. Podjęcie interwencji prawnej. Interwencja prawna przeprowadzana przez Fundację jest możliwa w przypadku naruszenia zakazu rozpowszechniania:
 - a. pornografii z udziałem małoletniego - art. 202 § 3 k.k.,
 - b. treści propagujących publicznie faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołujących do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych - art. 256 i art. 257 k.k
15. Inne formy interwencji:
 - a. kontakt z administratorem/moderatorem w sytuacji, gdy treści są nielegalne, nieodpowiednio zabezpieczone lub niezgodne z regulaminem danej strony.
16. Dokumentacja zgłoszenia.

CZĘŚĆ VII. PRZEMOC SEKSUALNA, RYZYKOWNE ZACHOWANIA SEKUSALNE

1. W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w internecie, w bursie należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu.
2. W przypadku gdy podopieczny przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie mu anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
3. Dyrektor powinien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom Fundacji.
4. Trener i pedagog powinien podjąć działania profilaktyczne wśród podopiecznych w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Dyrektor wzywa na spotkanie rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne.
6. Wychowawca lub pedagog/psycholog przeprowadza rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.
7. Wychowawca lub pedagog/psycholog sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy.

Seksting w grupie podopiecznych

Seksting - to przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowanie np. na portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów o kontekście seksualnym, erotycznym.

Pozyskanie informacji i przyjęcie zgłoszenia

W przypadku sekstingu osobą zgłaszającą problem może być rodzic/opiekun prawny lub zaniepokojony rówieśnik ofiary. Czasami informacja dociera do opiekuna bezpośrednio od ucznia lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy Fundacji sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Ze względu na możliwe konsekwencje incydentu (rozpowszechnienie w internecie materiałów erotycznych prezentujących dziecko), ale biorąc pod uwagę delikatny charakter sprawy, należy działać sprawnie i z zachowaniem dyskrecji.

Zjawisko sekstingu może przyjmować różne formy i w zależności od tego - różny zasięg i następstwa. Procedura interwencyjna będzie wyglądała nieco inaczej w każdym przypadku.

Przypadek 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

Przypadek 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

Przypadek 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

1. Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów: przesyłanych zdjęć czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a).
2. W niektórych przypadkach seksting może nosić znamiona przestępstwa związanego z produkcją oraz rozpowszechnianiem materiałów pornograficznych z udziałem osoby małoletniej (poniżej 18. roku życia) - art. 202 §§ 3 i 4 k.k., dlatego skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.
3. W zależności od formy incydentu sekstingu, jego zasięgu i następstw, identyfikacja sprawcy będzie miała charakter indywidualny. Identyfikacja sprawcy będzie miała większe znaczenie w przypadku sytuacji naruszenia prawa.

Działania wobec ofiar zdarzenia

1. W razie upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym pierwszą reakcją opiekunów i rodziców, oprócz dokumentacji dowodów, jest otoczenie opieką psychologiczno-pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych.
2. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana z uwzględnieniem komfortu psychicznego dziecka - ofiary sekstingu, z jego poszanowaniem.

Działania wobec świadków

Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym, np. poprzez media społecznościowe czy MMS, wśród uczniów tej samej grupy lub publikację na portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się osób, które go stosują, na dotkliwe kary.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań,

wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców.

Przypadek 1. Dalsze działania, poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej, nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie uczestników zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało inne konsekwencje.

Przypadek 2. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektora placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na policję.

Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu, dlatego też dyrektor placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu na policję.

Wszelkie działania wobec osób uczestniczących w incydencie powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami/opiekunami prawnymi.

Przypadek 3. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne (patrz: przypadek 2). W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy należy dodatkowo zastosować procedurę dotyczącą cyberprzemocy.

Dokumentacja i monitoring pointerwencyjny

1. Dokumentacja dotycząca sekstingu powinna zawierać takie elementy, jak: opis przebiegu zdarzenia, osoby uczestniczące w zdarzeniu, zabezpieczone dowody, zastosowane środki wychowawcze i dyscyplinarne, plan monitoringu zdarzenia oraz notatki służbowe członków zespołu.
2. Rekomenduje się prowadzenie dokumentacji z poszanowaniem prywatności uczestników oraz z zapewnieniem poufności przechowywanych i przetwarzanych danych.
3. Monitoring powinien być prowadzony systematycznie po przerwaniu aktu i zastosowaniu środków naprawczych.

Prostytucja

1. W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora.
2. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, opiekun powiadamia trenera, który powinien wezwać rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
3. W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

4. Wychowawca powinien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
5. Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się na spotkania, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
6. W sytuacji gdy Fundacja wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor powinien powiadomić sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
7. Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie trenera/wychowawcy powinno być określone przez statut i/lub regulamin bursy.
8. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 Kodeksu karnego dyrektor jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.
9. Dyrektor powinien powiadomić policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
10. Wychowawca lub pedagog/psycholog powinien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.
11. Dyrektor w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem psychologa dziecięcego w celu zapewnienia opieki nad uczniem/uczennicą, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

Molestowanie seksualne dziecka

Zgodnie z przepisami obowiązującego w Polsce prawa każda forma wykorzystywania seksualnego dziecka jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności. Wykorzystywanie seksualne dzieci to różne czyny zabronione wskazane w Kodeksie karnym. Do ukończenia 15. roku życia dziecko jest objęte bezwarunkową ochroną prawną przed wykorzystaniem seksualnym. Oznacza to, że nawet wyrażona przez nie zgoda na kontakt seksualny nie wyłącza zaistnienia przestępstwa. Wybrane przepisy prawa chronią także przed niektórymi formami wykorzystywania seksualnego dzieci do ukończenia przez nie 18. roku życia. Czyny zabronione wskazane w Kodeksie karnym i przepisy chroniące dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym to między innymi:

1. art. 197 k.k. - zgwałcenie,

2. art. 198 k.k. - wykorzystanie seksualne dziecka na skutek jego bezradności i/lub niepoczytalności,
3. art. 199 k.k. - nadużycie stosunku zależności dziecka od innej osoby lub wykorzystanie krytycznego położenia dziecka w celach seksualnych,
4. art. 200 k.k. - kontakt seksualny z dzieckiem poniżej 15. roku życia,
5. art. 200a k.k. - grooming - nawiązywanie z dzieckiem do 15. roku życia kontaktu przy użyciu nowych technologii w celu spotkania i nakłonienia dziecka do obcowania płciowego lub w celu produkowania bądź utrwalania treści o charakterze pornograficznym za pomocą groźby, wprowadzenia dziecka w błąd, wyzyskania błędu albo wykorzystania jego niezdolności do należytego pojmowania sytuacji,
6. art. 202 §§ 3-5 k.k. - pornografia z udziałem dzieci.

W sytuacji podejrzenia, że dziecko zostało pokrzywdzone którymś z wymienionych wyżej przestępstw, należy podjąć interwencję, tzn. m.in. zawiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka.

W przypadku podejrzenia, że dziecko stało się ofiarą przemocy seksualnej

1. Należy ten fakt zgłosić pedagogowi/psychologowi lub dyrektorowi.
2. Pedagog/psycholog w porozumieniu z dyrektorem rozmawia z dzieckiem.
3. W miarę możliwości zorganizuj spotkanie z rodzicami, którego celem będzie:
 - a. przedstawienie rodzicom form i okoliczności krzywdzenia dziecka,
 - b. poinformowanie o zaobserwowanych zachowaniach lub wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie wykorzystywania seksualnego,
 - c. omówienie roli rodzica bądź opiekuna w podjęciu interwencji, w tym także wskazanie rodzicowi albo opiekunowi miejsc świadczących pomoc i wsparcie rodzinom dzieci pokrzywdzonych przestępstwem,
 - d. poinformowanie o obowiązku podjęcia interwencji prawnej,
 - e. ustalenie wspólnego planu pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, wsparcie przez placówkę, ewentualne skierowanie do specjalistycznej placówki wsparcia).
4. W sytuacji podejrzenia, że sprawcą wykorzystywania seksualnego dziecka jest jego rodzic lub opiekun, postaraj się spotkać z rodzicem niekrzywdzącym. Bądź przygotowany(-a) na możliwe negocjowanie przez drugiego rodzica wersji zdarzeń przedstawionej przez dziecko. Pamiętaj jednak, że podjęcie interwencji w celu ochrony dziecka i zabezpieczenia jego dobra nie jest uwarunkowane zgodą jego rodziców czy opiekunów prawnych. Poinformowanie ich o takich działaniach zależy od sytuacji, a także woli profesjonalisty uczestniczącego w interwencji.
5. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka należy złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do policji lub prokuratury.
6. Zawiadomienie należy złożyć do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia

przestępstwa, przy czym składa je organ/osoba uprawniona do reprezentowania zawiadamiającej instytucji, np. dyrektor lub zarząd Fundacji.

7. W zawiadomieniu warto wskazać osobę lub osoby, które pracowały bezpośrednio z rodziną/dzieckiem czy też bezpośrednio podjęły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa.
8. Złożenie zawiadomienia nie jest uwarunkowane zgodą rodziców/opiekunów prawnych małoletniego pokrzywdzonego. Poinformowanie ich o działaniach instytucji zależy od woli instytucji składającej zawiadomienie.
9. Należy podkreślić, że podstawą złożenia zawiadomienia jest podejrzenie (a nie pewność), że doszło do popełnienia przestępstwa.
10. W przypadku popełnienia przestępstwa seksualnego na szkodę dziecka przez członka rodziny należy zawiadomić także sąd rodzinny. Właściwe pismo ma formę wniosku o wgląd w sytuację rodziny/ w sytuację dziecka.

Ekshibicjonizm

1. Trener, wychowawca lub inny pracownik Fundacji powinien powiadomić trenera i/lub pedagoga/psychologa oraz dyrektora o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych podopiecznych, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie mu anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez tych, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog/psycholog przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
5. Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
6. W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się na spotkaniu, gdy Fundacja wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierzędu), dyrektor pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rejonowy wydział rodzinny i nieletnich lub policję - wydział ds. nieletnich. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

Standardy ochrony małoletnich

Załącznik nr 1 do uchwały Zarządu Pomorskiej
Fundacji Filmowej w Gdyni z dnia...

CZĘŚĆ VIII. ZABURZENIA LĘKOWE

Zaburzenia emocjonalne uczniów

Procedura ogólna

1. W każdym przypadku podejrzenia występowania u ucznia objawów świadczących o problemach emocjonalnych, charakteryzujących się nienaturalną zmianą zachowania, nauczyciel lub pracownik szkoły zachęca ucznia do spotkania z pedagogiem/psychologiem, ponadto zgłasza ten fakt do wychowawcy i pedagoga/psychologa.
2. Pedagog/psycholog prowadzi dokumentację ucznia z zaburzeniami emocjonalnymi, w której zawiera wszelkie informacje na temat zaistniałej sytuacji i podejmowanych wobec ucznia działań wspierających. Następnie informuje o sytuacji rodzica ucznia niepełnoletniego.
3. Pedagog/psycholog wspólnie z wychowawcami, nauczycielami opracowuje plan działań określający konkretne sposoby wspierania ucznia.
4. Wychowawca informuje pedagoga/psychologa raz w miesiącu o sytuacji szkolnej ucznia, u którego zaobserwowano zaburzenia emocjonalne.
5. W przypadku sytuacji charakteryzujących się nagłym kryzysem emocjonalnym należy podjąć następującą procedurę:
 - a. W przypadku gdy nauczyciel/wychowawca/pracownik Fundacji zauważy ucznia, którego zachowanie wskazuje na wystąpienie kryzysu emocjonalnego, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora oraz pedagoga /psychologa.
 - b. Uczeń powinien zostać zabrany w miejsce odosobnienia przez wskazaną przez wychowawcę/dyrektora/pedagoga/psychologa osobę i pozostać pod jej nadzorem do momentu przybycia rodziców/służb ratowniczych. Towarzyszenie osobie, która doznaje tak silnego stanu emocjonalnego, daje pozytywne efekty.
 - c. Nie zaleca się, by osoba towarzysząca przekonywała ucznia, że nic groźnego się nie dzieje, bo to nie umniejsza emocji, jakie przeżywa jednostka.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Pedagog/wychowawca przedstawia się i wyjaśnia swoją rolę polegającą na towarzyszeniu osobie potrzebującej pomocy do czasu uspokojenia lub dotarcia specjalistycznej pomocy, rodziców.
2. Pyta o zgodę na to towarzyszenie, zapewnia, że będzie obecny tak długo, jak będzie potrzeba.
3. Informuje o podjętych w ramach pomocy działaniach.
4. Osoba towarzysząca zachowuje spokój, opanowanie i cierpliwość, mówi spokojnie, jest empatyczna, nie daje się ponieść emocjom, utrzymuje kontakt wzrokowy, słucha, okazuje zrozumienie, proponuje techniki relaksacyjne, podejmuje rozmowę na temat emocji, jakie odczuwa uczeń, stara się ustalić, czy wcześniej takie sytuacje miały miejsce.

- d. Jeżeli stan ucznia wymaga interwencji medycznej, należy natychmiast wezwać służby ratownicze.
- e. Wychowawca/dyrektor/pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się na miejscu zdarzenia rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Jeżeli rodzice nie stawiają się na miejscu, a sytuacja tego wymaga, należy wezwać służby (pogotowie ratunkowe) i wspólnie z nimi zdecydować o dalszym losie ucznia.
- f. Wychowawca/dyrektor/pedagog winni ustalić wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ścieżkę dalszego postępowania celem udzielenia pomocy uczniowi w wyjściu z trudnej sytuacji. Warto wskazać instytucje i organizacje, które specjalizują się w tego typu problemach.

Rozpoznanie zaburzeń u uczniów

Częste zachowania przy zaburzeniach lękowych			
Zachowania występujące przy lęku separacyjnym	Zachowania występujące przy fobii szkolnej	Zachowania występujące przy fobii społecznej	Zachowania występujące przy zespole uogólnionego lęku
Uczeń opuszcza często lekcje oraz spóźnia się do szkoły. Jeżeli jest obecny, robi wszystko, by opuścić szkołę, np. przez symulowanie złego samopoczucia. Ma problemy z nawiązywaniem relacji z kolegami/koleżankami. Dąży do tego, by rodzic był obecny podczas zajęć.	Uczeń wywiera nacisk na rodzicach celem uniknięcia wyjścia do szkoły. Może też symulować złe samopoczucie lub chorobę. Unika wyjazdów klasowych, a także niechętnie uczestniczy w życiu szkoły i klasy.	Uczeń ogranicza relacje z otoczeniem, na przerwach często siedzi w samotności. Nie lubi być w centrum zainteresowania, dlatego unika wystąpień publicznych, w tym odpowiedzi ustnych. Kiedy jest pytany, zachowuje się niepewnie, mówi cicho.	Dziecko często przejawia zaburzenia związane ze snem, a także występuje u niego nieuzasadnione obawy. Może być przemęczone, przejawiać różnorodne objawy somatyczne. Nadmiernie martwi się swoim stanem zdrowia, a także przejawia wysoki poziom lęku, nad

Unika wychodzenia z domu po lekcjach, nie chce spotykać się z rówieśnikami. Kiedy dochodzi do rozstania z rodzicami, często dziecko boi się o ich życie i zdrowie, wyobraża sobie grożące im niebezpieczeństwa, dlatego unika momentu, kiedy musi zostać odseparowany.	Interesuje się swoją edukacją, lecz ograniczenie stanowi lęk przed uczestnictwem w zajęciach w szkole.	Przez otoczenie odbierany jest jako osoba nieśmiała i małomówna. Unika podejmowania inicjatyw społecznych, aktywności, w grupie trzyma się z boku.	którym nie jest w stanie zapanować. Przejawia wizje katastrofalne, stale martwiąc się o przyszłość swoją i swojej rodziny. Unika nawiązywania relacji społecznych.
Dodatkowo mogą wystąpić ataki paniki, które pojawiają się nagle, towarzyszy im uczucie przerażenia i objawy somatyczne: bóle w klatce piersiowej, palpacje serca, spłycenie oddechu, zawroty głowy, dolegliwości w okolicy brzucha, wzmożona męczliwość, drżenie ciała, rąk, problemy z koncentracją, nudności, wymioty, wzmożone napięcie mięśniowe, pocenie się. Zaburzenia obsesyjno-kompulsywne: Objawy według DSM-5: Według Amerykańskiej Klasyfikacji Zaburzeń Psychiczych (DSM) OCD umiejscowione jest w nowym rozdziale „Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne i podobne”, co odróżnia je od klasyfikacji DSM-4, według której zaburzenie to było umiejscowione wśród zaburzeń lękowych. Podejście takie może być dobrym tropem przy diagnozie, ze względu na występujące w tym zaburzeniu duże nasilenie lęku. W klasyfikacji DSM-5 rozróżnia się objawy tworzące zaburzenie obsesyjno-kompulsyjne, do których zaliczyć należy: Kryterium A: • występowanie obsesji (myśli natrętnych), • kompulsji (czynności natrętnych),			

- występowanie jednocześnie obsesji i kompulsji.

Obsesje, które definiowane są jako myśli nawracające i utrwalone, impulsy lub wyobrażenia, w jakimś czasie występowania owego zakłócenia przeżywane są jako natrętne lub nieodpowiednie i u większości osób powodują pojawienie się silnego lęku lub cierpienia. Często u osób, które doświadczają obsesji, występuje próba tłumienia ich lub ignorowania, często za pomocą innych myśli lub czynności.

Kompulsje definiowane są jako zachowania powtarzalne (sprzątanie, mycie rąk) bądź czynności umysłowe (powtarzanie słów, modlitwy, liczenie) charakteryzujące się odczuwaniem przymusu w stosunku do ich wykonywania w reakcji na obsesję lub w myśl stosowania się do reguł, które muszą być realizowane. Celem wykonywania zachowań lub myśli kompulsywnych jest zmniejszenie uczucia niepokoju bądź zapobieganie zdarzeniom lub sytuacjom, które budzą lęk. W rzeczywistości zachowania te lub myśli nie wiążą się z tym, co mają neutralizować, są natomiast wyraźnie nadmierne.

Kryterium B:

- obsesje lub kompulsje zajmują sporo czasu (ponad godzinę dziennie),
- powodują cierpienie lub upośledzenie funkcjonowania w sferze społecznej czy szkolnej. Diagnostując występowanie zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych, należy określić, czy uczeń:
- jest z dobrym wglądem, co oznacza, że treść obsesji jest przez niego interpretowana jako zdecydowanie lub prawdopodobnie nieprawdziwa,
- jest ze słabym wglądem, czyli treść obsesji jest postrzegana jako prawdopodobnie prawdziwa.

Nerwica

Objawy w obszarze psychicznym: wzmożony lęk, niepokój, poczucie zagrożenia, bezsenność, zaburzenia, zakłócenia koncentracji uwagi, poczucie rozdrażnienia i dyskomfortu psychicznego, natrętne myśli, ruminacje, zaburzenia pamięci.

Objawy w obszarze fizycznym: drżenie rąk; bóle kręgosłupa, głowy, stawów i mięśni, wzmożone napięcie mięśni; duszność; hiperwentylacja; pocenie się, uczucie zimna, biegunka, częste oddawanie moczu, kołatanie serca, drżenie rąk, suchość w ustach, blednięcie, zaczerwienienie, słabe widzenie, jąkanie się, tiki, niedosłyszenie,

Zaburzenia nastroju – depresja

Symptomy	Symptomy występujące w zachowaniu	Objawy
• smutek, • niepokój, • lęk, • niska samoocena, • poczucie beznadziei, • przygnębienie, • rozpacz, • brak wiary we własne możliwości, • poczucie winy, • drażliwość, • ciągłe wahania nastroju, • chwiejność emocjonalna, • myśli samobójcze, • spowolnione tempo myślenia, • myślenie wpływające na powstanie negatywnego, obrazu własnej osoby i rzeczywistości oraz pesymistycznej wizji przyszłości	• obniżone reakcje emocjonalne, • obojętność; • niechęć do spędzania czasu wolnego z rówieśnikami, • wagary, • płaczliwość, • izolowanie się od otoczenia, • niewywiązywanie się z danych obietnic oraz obowiązków, • występowanie nieadekwatnej do sytuacji reakcji, np. śmiech w sytuacji wywołującej smutek lub płacz podczas zabawy, • zachowania impulsywne, • niechlujny wygląd, brak dbałości o higienę osobistą, • zachowania autoagresywne, • epizody ucieczek z domu, • nagłe wybuchy złości, • pretensje do otoczenia	• wzmożona senność, • spadek energii, • częste bóle głowy, • częste bóle brzucha i biegunka, • bóle karku i kręgosłupa, • nieuzasadniona męczliwość, • zaburzenia łaknienia, • wysychanie błon śluzowych, • uczucie ucisku w klatce piersiowej, • moczenie nocne

Zaburzenia psychotyczne

1. Okres objawów zwiastunowych: uczeń zaczyna opuszczać się w nauce, ma zaburzenia koncentracji uwagi, często bywa smutny lub rozdrażniony, izoluje się od kolegów. Można zaobserwować dużą zmianę w jego sposobie zachowania (np. nieoczekiwane, nieadekwatne do sytuacji odpowiedzi) i w wyglądzie (np. ubiór).
2. Okres jawnych objawów psychotycznych: u ucznia występują omamy, urojenia, manie prześladowcze, otępienie, niespójność myślenia, nieadekwatne reakcje emocjonalne. Uczeń widzi i słyszy rzeczy i osoby, których w rzeczywistości nie ma. Można zaobserwować, jak nasłuchuje, przygląda się, rozmawia z osobami, które nie istnieją. Jego wypowiedzi mogą być nielogiczne, mogą składać się z dziwnych słów, zdań. Uczeń może wpadać w skrajne nastroje.

Atak paniki u dziecka z fobią szkolną

1. W przypadku gdy nauczyciel/wychowawca/pracownik Fundacji zauważy ucznia, którego zachowanie wskazuje na atak paniki, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora oraz pedagoga /psychologa.

WAŻNE!

Fobia może ujawnić się w postaci nagłych i trudnych do przewidzenia ataków paniki. W tym stanie obserwuje się lęk o wysokim natężeniu połączony z objawami somatycznymi, takimi jak: przyspieszenie oddechu, uczucie duszności, dławienia, ucisk lub ból w klatce piersiowej, przyspieszenie akcji serca, zawroty głowy.

2. Uczeń powinien zostać zabrany w miejsce odosobnienia przez wskazaną przez wychowawcę/dyrektora/pedagoga/psychologa osobę i pozostać pod jej nadzorem do momentu przybycia rodziców/służb ratowniczych. Towarzystwo osobie, która doznaje tak silnego stanu, daje pozytywne efekty.
3. Nie zaleca się, by osoba towarzysząca przekonywała ucznia, że nic groźnego się nie dzieje - to nie umniejsza emocji, jakie przeżywa jednostka.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

- pedagog, wychowawca przedstawia się i wyjaśnia swoją rolę polegającą na towarzyszeniu osobie potrzebującej pomocy do czasu jej uspokojenia lub dotarcia specjalistycznej pomocy, rodziców;
- pyta o zgodę na to towarzyszenie, zapewnia, że będzie obecny tak długo, jak będzie potrzeba;

- informuje o podjętych w ramach pomocy działaniach;
 - osoba towarzysząca zachowuje spokój, opanowanie i cierpliwość, mówi spokojnie, jest empatyczna, nie daje się ponieść emocjom, utrzymuje kontakt wzrokowy, słucha, okazuje zrozumienie, proponuje techniki relaksacyjne, podejmuje rozmowę na temat emocji, jakie odczuwa uczeń, stara się ustalić, czy wcześniej takie sytuacje miały miejsce.
4. Jeżeli stan ucznia wymaga interwencji medycznej, należy natychmiast wezwać służby ratownicze.
 5. Jeżeli uczeń jest w dobrym stanie i sytuacja jest stabilna, pedagog lub psycholog może przeprowadzić z uczniem rozmowę z zastosowaniem technik relaksacyjnych.
 6. Wychowawca/dyrektor/pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się na miejscu rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Jeżeli rodzice nie stawią się na wezwanie, a sytuacja tego wymaga, należy wezwać służby (pogotowie ratunkowe) i wspólnie z nimi zdecydować o dalszym losie ucznia.
 7. Wychowawca/dyrektor/pedagog winni ustalić wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ścieżkę dalszego postępowania w celu udzielenia pomocy uczniowi w wyjściu z trudnej sytuacji. Warto wskazać instytucje i organizacje, które specjalizują się w tego typu problemach.

Uczeń z zaburzeniami odżywiania w tym z anoreksją, bulimią

Uczeń przejawia objawy jadłowstrętu psychicznego, brak diagnozy:

1. Jeżeli pracownik Fundacji zauważa niepokojące objawy wymienione poniżej, mogące wskazywać na występowanie u ucznia zaburzeń odżywiania, powinien o nich niezwłocznie powiadomić pedagoga/ psychologa szkolnego.
2. Pedagog/psycholog informuje o sytuacji rodziców, przekazując szczegółowy opis tego, co zaobserwował lub co zaobserwowali inni.
3. Osoba przekazująca informacje stara się ustalić, czy rodzice również zauważają problem.
4. Rodzice/opiekunowie wspólnie z pedagogiem/psychologiem szkolnym ustalają strategię działań mających na celu wsparcie dla dziecka.

Uczeń ma rozpoznany jadłowstręt psychiczny i objęty jest opieką lekarską i terapią:

1. Pracownik Fundacji otrzymuje informację, że u ucznia rozpoznane zostały zaburzenia w postaci jadłowstrętu psychicznego.
2. Nauczyciele uwzględniają stan zdrowia dziecka podczas formułowania wymagań edukacyjnych, które dostosowują do możliwości i potrzeb ucznia. Nie dopuszcza się zaniżania wymagań.
3. Pedagog/psycholog realizują działania wspierające ustalone wspólnie z rodzicami lub z

terapeutą.

4. Pedagog/psycholog/wychowawca przekazują rodzicom informacje na temat aktywności dziecka na terenie bursy lub prowadzonych zajęć, zachowaniach w czasie spożywania posiłków i bezpośrednio po nich (wymioty), zmianach nastroju, problemach w relacjach.
5. W przypadku wskazań medycznych uczeń zostaje zwolniony z aktywności fizycznej.
6. W przypadku nagłych stanów zagrażających zdrowiu lub życiu (np. omdlenia) pracownik Fundacji wzywa pogotowie ratunkowe.
7. Gdy uczeń jest w trakcie hospitalizacji, wychowawca angażuje rówieśników do podtrzymywania kontaktu z uczniem.
8. Po powrocie ucznia do zajęć wychowawca zapewnia mu warunki do ponownej adaptacji oraz do nadrobienia materiału (pomoc koleżeńska, konsultacje, zajęcia dodatkowe, kserokopie notatek).
9. Pedagog/psycholog udziela bieżącej pomocy rodzicom i uczniowi, wspiera jego udział w różnych formach terapii.

Uczeń z żarłoczością psychiczną (bulimią) w grupie:

1. Pracownik Fundacji otrzymuje informację, że u ucznia rozpoznane zostały zaburzenia w postaci bulimii.
2. Pracownik, rodzic lub uczeń przekazuje informacje pedagogowi/ psychologowi.
3. W sytuacji kiedy rodzice nie wiedzą o problemach ucznia, pedagog/ psycholog podejmują z nimi rozmowę.
4. Pedagog, wychowawca i rodzice wspólnie ustalają plan wsparcia ucznia.
5. Wyznaczeni pracownicy Fundacji zapewniają dziecku warunki do spożywania regularnych posiłków w ciągu dnia.
6. Pedagog/psycholog rozwija świadomość ucznia w zakresie rozpoznawania napadów bulimicznych i sposobów rozładowania napięcia w takich sytuacjach.
7. Gdy u dziecka wystąpią niepokojące dolegliwości, należy natychmiast zawiadomić rodziców. W sytuacji stanów nagłych zagrażających zdrowiu lub życiu informuje się rodziców i wzywa się pogotowie ratunkowe.
8. Gdy uczeń jest w trakcie hospitalizacji, wychowawca angażuje rówieśników do podtrzymywania kontaktu z uczniem.
9. Po powrocie ucznia do szkoły wychowawca zapewnia mu warunki do ponownej adaptacji oraz do nadrobienia materiału (pomoc koleżeńska, konsultacje, zajęcia dodatkowe, kserokopie notatek).
10. Pedagog/psycholog szkolny udziela bieżącej pomocy rodzicom i uczniowi, wspiera jego udział w różnych formach terapii

Objawy zaburzeń występujących w bulimii w następujących obszarach:

1. Zaburzenia fizyczne:
 - a. opuchlizna twarzy i policzków,
 - b. obrzęk gruczołów ślinowych,
 - c. zatrzymanie płynów w organizmie,
 - d. spowolnienie i zaburzenie gospodarki elektrolitowej,
 - e. arytmia pracy serca,
 - f. zaburzenia jelitowe,
 - g. bóle brzucha, wzdęcia, zaparcia,
 - h. blizny na grzbietach dłoni,
 - i. rany na przełyku,
 - j. niski poziom cukru we krwi,
 - k. osłabienie, ospałość, uczucie zmęczenia,
 - l. zaburzenia w pracy nerek,
 - m. bóle i zawroty głowy,
 - n. omdlenia,
 - o. ubytki w uzębieniu,
 - p. trudności z utrzymaniem przez dłuższy czas pokarmu w żołądku.
2. Zaburzenia psychiczne:
 - a. napięcie emocjonalne,
 - b. niepokój,
 - c. wahania nastrojów,
 - d. drażliwość,
 - e. nieustanne poczucie winy,
 - f. zachowania obsesyjne, zwłaszcza w odniesieniu do jedzenia i ciężaru ciała,
 - g. tendencję do uszkodzania własnego ciała,
 - h. niska samoocena,
 - i. depresja,
 - j. myśli samobójcze,
 - k. trudności w określeniu własnej tożsamości,
 - l. uczucie wewnętrznej pustki.
3. Zaburzenia społeczne:
 - a. konflikty z prawem na skutek kradzieży pieniędzy lub jedzenia,
 - b. problemy finansowe,
 - c. niemożność kontynuowania pracy lub nauki,
 - d. unikanie kontaktów i spotkań towarzyskich,
 - e. kłótnie rodzinne,

- f. trudności w kontaktach z rówieśnikami.

Zachowania, objawy mogące świadczyć o zaburzeniach odżywiania

1. spożywanie zbyt małych w stosunku do wieku ilości pożywienia;
2. odmowa jedzenia - w porze posiłków płacz, brak zainteresowania jedzeniem;
3. odruchy wymiotne, wymioty;
4. dziecko nie sygnalizuje głodu;
5. odmowa spożywania pokarmów urozmaiconych adekwatnie do wieku; akceptuje jedynie ubogą dietę;
6. lęk w porze posiłków, lęk przed połykaniem pokarmów stałych i/lub płynnych;
7. jedzenie posiłków w porach innych niż pozostali domownicy, np. bardzo wcześnie rano lub późno wieczorem;
8. zbyt wolny rozwój fizyczny (przyrosty wagi i wzrostu) przy braku przyczyn medycznych;
9. nadmierna koncentracja na sylwetce, figurze, masie ciała, częste kontrolowanie wagi i mierzenie obwodów (np. talii, uda);
10. wyrażanie niezadowolenia ze swojej sylwetki, mimo szczupłego wyglądu; uzależnianie samooceny w znacznej mierze od figury i masy ciała;
11. podejmowanie odchudzania, mimo że dziecko (nastolatek) jest i było szczupłe lub kontynuowanie odchudzania mimo osiągnięcia szczupłej sylwetki;
12. podejmowanie i kontynuacja odchudzania z wyznaczeniem sobie zbyt niskiej (w stosunku do norm) docelowej masy ciała;
13. nadmierne zainteresowanie rodzajami diet i kalorycznością posiłków (liczenie kalorii);
14. sztywne przekonania dotyczące odżywiania (np. „tłuszcze są obrzydliwe i szkodliwe”, „nigdy nie tknę słodczy”);
15. drastyczna zmiana sposobu odżywiania (ograniczenie ilości spożywanych posiłków, wykluczenie lub skrajne ograniczenie ilości spożywanych grup produktów spożywczych - tłuszczów i węglowodanów; unikanie dań dotychczas ulubionych, głodówki), domaganie się od rodziców wprowadzenia odżywiania niskokalorycznego (produkty light, kuchnia bez użycia tłuszczów);
16. lęk przed zmianą sposobu odżywiania, utratą kontroli nad jedzeniem, wyrzuty sumienia, gdy zje więcej lub zje „niedozwolony” produkt;
17. bardzo wolne tempo jedzenia, nieestetyczne jedzenie, z wydłubywaniem z niego drobinek tłuszczu, wycieranie naleśników, placków serwetkami;
18. manipulowanie jedzeniem - oszukiwanie, wyrzucanie jedzenia, przekazywanie drugiego śniadania kolegom;
19. unikanie spożywania posiłków w obecności innych osób w domu, w restauracji lub gdy dziecko/nastolatek nie zna kaloryczności posiłku;

20. nadmierne zainteresowanie sprawami kuchni, przepisami kulinarnymi; przygotowywanie posiłków i karmienie innych członków rodziny, odmowa jedzenia ich samemu;
21. nadmierna, obsesyjnie podejmowana aktywność fizyczna, unikanie wypoczynku w celu zmniejszenia masy ciała;
22. stosowanie w celu odchudzania takich metod, jak: prowokowanie wymiotów, nadużywanie środków przeczyszczających, specyfików zmniejszających apetyt, przyspieszających przemianę materii, odwadniających; wypijanie nadmiernej ilości wody w celu zmniejszenia apetytu (np. przed posiłkami) i inne;
23. załamanie rozwoju dziecka - znaczny spadek masy ciała skutkujący wychudzeniem lub wyniszczeniem, zahamowanie przyrostów masy ciała, zatrzymanie wzrastania oraz dojrzewania;
24. znaczne wahania masy ciała w krótkim czasie;
25. w trakcie odchudzania dziecko dotychczas zgodne i pogodne staje się ponure, rozdrażnione, konfliktowe a nawet agresywne (konflikty dotyczą najczęściej sfery odżywiania), ogranicza relacje z rówieśnikami, staje się jeszcze bardziej wymagające w stosunku do siebie i perfekcyjne, jeżeli chodzi o naukę;
26. opór, drażliwość, konfliktowość w porach spożywania posiłków, gdy opiekunowie nalegają na zwiększenie wielkości spożywanych porcji;
27. zjadanie zbyt dużych ilości pożywienia, przekraczających ilość zjedaną zwykle w podobnych okolicznościach, z poczuciem braku kontroli nad tym co i ile się zjada oraz trudnością w przerwaniu jedzenia, najczęściej w samotności;
28. nieregularne miesiączki lub ich zanik u dziewczynek, które wcześniej miesiączkowały regularnie;
29. w przypadku wymiotów psychogennych: występowanie samoistnych (bez prowokacji) nudności i wymiotów bez przyczyn medycznych.

Zadania w zakresie pracy z podopiecznym z zaburzeniami odżywiania i działań profilaktycznych

Zadania dyrektora placówki

1. Organizacja zajęć, warsztatów szkoleniowych dla pracowników Fundacji, wychowawców na temat zaburzeń odżywiania.
2. Włączenie tematu zaburzeń odżywiania do programu wewnętrznego doskonalenia wychowawców/trenerów.
3. Udział w tworzeniu programu profilaktycznego dotyczącego zaburzeń odżywiania się.
4. Wsparcie finansowe i organizacyjne oraz kontrola jakości działań profilaktycznych

podejmowanych przez trenerów i wychowawców.

5. Motywowanie trenerów, wychowawców, pedagogów do nabywania lub rozwijania umiejętności diagnozy i przeciwdziałania zaburzeniom odżywiania u młodzieży.
6. Zachęcanie uczniów i rodziców do aktywnego uczestnictwa w tworzonych przez Fundację programach profilaktycznych.
7. Pozyskiwanie pieniędzy oraz zabieganie o wsparcie merytoryczne odnośnie do profilaktyki zaburzeń odżywiania w samorządach gminnych, organach administracji państwowej i organizacjach pozarządowych.

Zadania dyrektora placówki

1. Rozpoznawanie nieprawidłowości w sferze stosunku do własnego ciała i odżywiania się u młodzieży.
2. Diagnozowanie stanu rozumienia przez uczniów specyfiki zaburzeń odżywiania się.
3. Współpraca z organizacjami i instytucjami zajmującymi się terapią zaburzeń odżywiania.
4. Wspieranie trenerów i wychowawców w wykonywaniu działań profilaktycznych.
5. Organizacja zajęć i warsztatów szkoleniowych dla trenerów, wychowawców na temat zaburzeń odżywiania.
6. Udzielanie pomocy indywidualnej chorującym uczniom i ich rodzinom.
7. Organizowanie zajęć dla młodzieży na temat istoty, uwarunkowań, metod i form terapii zaburzeń odżywiania.
8. Prowadzenie zajęć dla młodzieży na temat zdrowego stylu życia i odżywiania się.
9. Motywowanie trenerów, wychowawców do rozwijania umiejętności i kompetencji w dziedzinie diagnozowania i profilaktyki zaburzeń odżywiania.

Zadania wychowawcy/trenera

1. Rozpoznawanie nieprawidłowości w sferze stosunku do własnego ciała i odżywiania się u młodzieży.
2. Współpraca z pedagogiem, psychologiem oraz innymi specjalistami zajmującymi się problematyką zaburzeń odżywiania.
3. Motywowanie rodziców do włączenia się w działania profilaktyczne.
4. Organizowanie pomocy psychologicznej dla chorujących uczniów i ich rodziców.
5. Motywowanie uczniów do podjęcia specjalistycznego leczenia.
6. Projektowanie i realizowanie w ramach Fundacji profilaktycznych przeznaczonych dla uczniów, obejmujących zagadnienia zdrowego stylu życia i odżywiania się (stosownie do wieku i potrzeb organizmu), kształtowanie pozytywnej samooceny oraz dystansu do kanonu mody i urody kreowanego przez media.